

Perspektivmelding 2026-2035

Bodø kommune

Innhold

Innledning	2
1. Helhetlig plan og styring Bodø kommune	4
2. Hvilke generelle utviklingstrekk påvirker kommunene?	6
3. Hvilke utfordringer og muligheter ser de ulike tjenesteområdene?	8
Utfordringer:	8
Demografiutvikling	8
Kompetanse og rekruttering	8
Digitalisering og teknologi	11
Sikkerhet og beredskap	12
Etterslep infrastruktur/logistikk	12
Klima og miljø	13
Muligheter:	13
Ny By	13
Næringsutvikling	14
Prosjekt Bærekraftig omstilling	15
4. Utviklingstrekk	16
Demografi	16
Aldersbæreevnen	23
Forsørgerbrøken	24
Demografikostnader	24
Agenda Kaupang	25
Folkehelseprofil	27
5. Kommuneøkonomi- Økonomisk ståsted for Bodø kommune	29
Status	29
Rammevilkår	30
Eiendomsskatt	31
Frie inntekter – skatt og rammetilskudd	32
Finans	33
Kommunale avgifter vann og avløp	36
Lønns- og prisvekst	37
Pensjon	37
Investeringer	39
Utbytte	39
Likviditet	40
6. Oppsummering	41

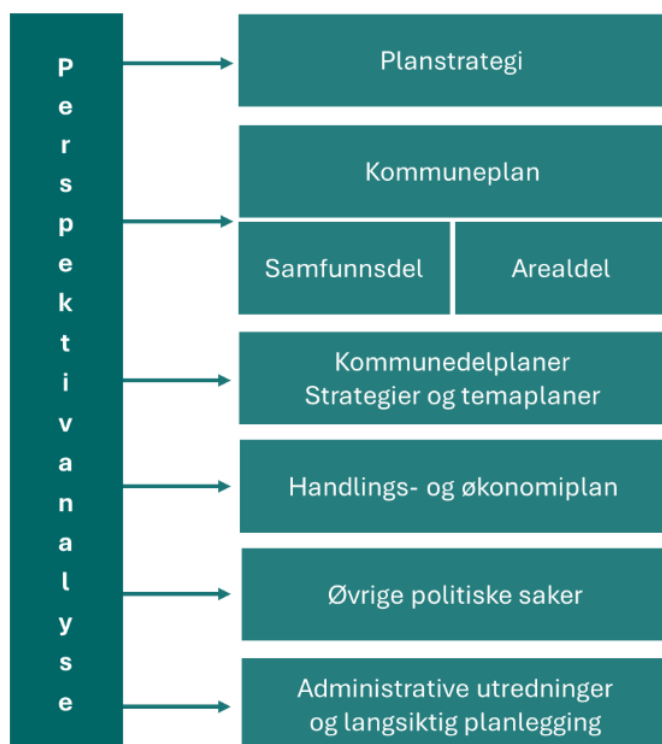
Innledning

Hvordan møter vi demografiutfordringer og mangel på arbeidskraft? Hvordan møter vi klimautfordringer, grønn utvikling og legger til rette for bærekraftig omstilling i usikre og urolige tider? Og ikke minst – hvordan håndterer vi en sviktende kommuneøkonomi? Hvordan skal vi forebygge at det oppstår nye utfordringer?

Perspektivmeldingen er samlet kunnskap om kommunens økonomiske situasjon, om utviklingstrekk, utfordringer og muligheter for kommunen som samfunn og som organisasjon. Perspektivmeldingen legges til grunn for økonomiplan- og budsjettprosess, for arbeid med planstrategi og for andre relevante plan- og strategiprosesser. Sammen med økonomisk analyse, KOSTRA-analyse, prosjektet «Bærekraftig omstilling» og ulike rapporter innenfor tjenesteområdene, gir perspektivmeldingen et kunnskapsgrunnlag som bidrar til helhetlig og handlingsrettet planlegging.

Perspektivmeldingen handler om utfordringene kommunen møter i et langsiktig perspektiv, om mulighetsrommet som oppstår og kommunens strategier for å møte utfordringene og utnytte det samme mulighetsrommet. Perspektivmeldingen utgjør et helhetlig kunnskapsgrunnlag når politikere og ansatte skal lede kommunen i riktig retning. Perspektivmeldingen er dermed ikke en plan, men et kunnskapsgrunnlag som skal ligge til grunn for kommende planer og politiske saker som skal utarbeides og behandles.

Illustrasjon av perspektivmeldingen som kunnskapsgrunnlag:

Perspektivmeldingen tydeliggjør følgende:

- **Hvilke generelle utviklingstrekk påvirker kommunene?**

- **Hvilke utfordringer og muligheter ser de ulike tjenesteområdene?**
- **Hvilke langsiktige utfordringer er viktigst å prioritere innenfor ulike samfunnsutviklingsområder for å sikre en bærekraftig utvikling?**
- **Hvordan går det med kommuneøkonomien?**

Bodø kommune vil påvirkes av utviklingstrekk og trender som treffer alle landets kommuner. I kommunesektoren er det spesielt viktig å være oppmerksom på klima, miljø- og naturutfordringer, endret trusselbilde i sikkerhet- og beredskapsarbeidet, rekrutteringsutfordringer, demografiendringer og endrede tjenestebehov.

1. Helhetlig plan og styring Bodø kommune

Bodø kommune har de siste årene styrket det overordnede plan – og styringssystemet gjennom vedtak av tre sentrale planer.

- Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2037
- Planstrategi 2024-2027
- Klima- og energiplan 2025-2037

Disse planene legger tydelige føringer for hvordan kommunen skal utvikle seg som samfunn og organisasjon de neste ti årene.

Samfunnsplanen har fire overordnede samfunns mål:

1. Bodø skal være et inkluderende og mangfoldig samfunn.
2. Byen skal utvikles som et sirkulært, arealnøytralt lavutslippssamfunn.
3. Beredskap og trygghet skal prege hele kommunen.
4. Bodø skal være et kraftsentrum for kunnskap, innovasjon og bærekraftig vekst.

Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2037

Arealstrategien, som er en integrert del av samfunnsdelen, skal sikre at arealbruk støtter opp under disse målene. Det legges særlig vekt på kompakt byutvikling, ombruk av areal, styrking av sentrumsnære områder og tiltak for sosial inkludering gjennom boligpolitikk og blandet arealbruk. Det er viktig at arealstrategien gjenspeiler seg i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Planstrategien, tydeliggjør behov for å videreutvikle kommuneplanens arealdel, samt styrke planleggingen innenfor klimatilpasning, samfunnssikkerhet og grønn næringsutvikling. Den peker på behovet for bedre samspill mellom overordnede styring og virksomhetsnivået.

Økonomiplanen er handlingsdelen til kommuneplanen og skal vise hvordan bystyret prioriterer de økonomiske ressursene for å nå målene i kommuneplanen. For at kommuneplanlegging skal bli realistisk og relevant bør kommuneplanens samfunnsdel rulleres hvert fjerde år i forbindelse med planstrategiarbeidet. Handlingsdelen til kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanen skal gjelde for fire år av gangen, men skal rulleres årlig. Rulleringen skal sikre kobling mellom overordnede strategiske planer og konkrete handlingsplaner for gjennomføring. Rullering er også viktig for å fange opp behovet for nye tiltak, og for å avgjøre om eksisterende tiltak er gjennomførbare eller om det er nødvendig å justere på disse. Evaluering av mål- og tiltaksoppnåelse fra samfunnsplanleggingen bør inngå i årsrapporten og legges til grunn for økonomiplanleggingen. En annen viktig forutsetning for realistisk planlegging er at det gis tilstrekkelig økonomisk rom for gjennomføring av tiltak som planene legger opp til. Samtidig må man innse at økonomien også setter begrensninger for hvor ambisiøse planer det er mulig å gjennomføre. I skjæringspunktet mellom ønske om utvikling og økonomiske begrensninger skal kommunestyret legge grunnlaget for å drifte kommunen og utvikle kommunen som samfunn og som organisasjon på best mulig måte.

Tiltaksplan for bærekraftig omstilling er basert på politiske vedtak gjort i Bodø bystyre og vedtatt styringsdokument for omstillingsprosjektet Bærekraftig omstilling. Prosjektet har

etablert en helhetlig metode for å strukturere og prioritere omstillingstiltak. Tiltaksplanen inneholder omstillingstiltak som skal håndtere de uspesifiserte nedtrekkene som bystyret har vedtatt i økonomiplanen for 2025-2028.

Virksomhetsplaner må i større grad reflektere samfunnsplanens mål, og integrere arbeidet med klima, næring og sikkerhet. Dette fordrer både tydeligere målstyring og styrket tverrfaglig samhandling.

Årsrapporten skal beskrive hvorvidt kommunes hovedmål, tjenesteproduksjon og økonomi i budsjettet er oppnådd. Årsrapporten er et viktig verktøy for kommunene. I årsrapporten skal det rapporteres på virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen. Den skal gi oversikt over ressursbruk, måloppnåelse og strategiske tiltak gjennom året. Den gir også en verdifull innsikt i kommunes utvikling og danner grunnlaget for strategiske beslutninger fremover. Årsrapporten vil også gi en status på prosjekt Bærekraftig omstilling og hvor langt kommunen er kommet i omstillingsarbeidet.

2. Hvilke generelle utviklingstrekk påvirker kommunene?

KS landsstyre har i «Kommunesektorens politiske prioriteringer 2024-2027», listet opp utfordringsbildet norske kommuner i perioden:

Felles utfordringer

Verden, Norge og kommunesektoren står overfor store utfordringer i årene framover. Utfordringene krever store og raske omstillinger og tydeligere politiske prioriteringer nasjonalt, regionalt og lokalt.

Kommunene og fylkeskommunene har fått ansvar for å løse viktige oppgaver. Når utfordringene er store, blir de politiske prioriteringene vanskeligere og viktigere. Interessesmotsetningene vil øke.

Knappe ressurser må forvaltes slik at også kommende generasjoner har tilgang på velferdsgoder og en klode hvor miljøet er i balanse.

Mangel på arbeidskraft

Den demografiske utviklingen vil føre til økende mangel på arbeidskraft og kompetanse i hele arbeidslivet. For kommunene vil det særlig bli utfordrende å sikre kompetent arbeidskraft blant annet innen helse og omsorg og barnehagesektoren. I tillegg vil det bli mangel på kapasitet til å drive utvikling av tjenester, samfunnsutvikling og myndighetsutøvelse. Dette forsterkes ved at søkningen til blant annet sykepleier- og lærerutdanningen har gått ned.

Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer

Både internasjonale forhold og særtrekk i norsk økonomi påvirker de økonomiske utsiktene for Norge og kommunesektoren. Behovet for å finansiere helse- og omsorgstjenester, klima- og miljøtiltak samt forsvar og samfunnssikkerhet vil øke mer enn statens finansieringsmulighet.

Økt helse- og omsorgsbehov

Flere pleietrengende eldre gjør at behovet for kommunale helse- og omsorgstjenester vil øke. Aldringen i befolkningen er størst i distriktskommuner. Her vil samtidig folketallet gå ned. Det har over tid også vært en økning i ressurskrevende helsepleie- og omsorgstjenester, særlig til yngre tjenestemottakere.

For mange står utenfor arbeids- og samfunnslivet

I 2022 var 6,8 % av befolkningen mellom 15 - 29 år verken i utdanning, arbeid eller opplæring. Helseutfordringer med overvekt av psykiske lidelser er en viktig årsak til ungt utenforskap. Omkostningene av utenforskap er store både for de unge og deres familier og for samfunnet. Utenforskap kan hindre mennesker i å leve gode liv og svekker samholdet i samfunnet. Det gjør at flere kommuner opplever økende utfordringer med kriminalitet blant barn og unge. At så mange står utenfor arbeidslivet forsterker også utfordringene med knapphet på arbeidskraft og kompetanse.

Kort tid på å kutte klimautslipp og sikre naturmangfold

Å løse klima- og naturkrisen krever store endringer raskt – globalt, nasjonalt og lokalt. Klimaendringer som resulterer i mer styrtregn, flom, skred og stormflo skaper allerede stort behov for forebygging, beredskap og reparasjon. Naturmangfold er viktig i seg selv, men også fordi skog, myr og annen natur binder klimagasser og forebygger naturskader. Utbygging av fornybar energi er nødvendig for å bidra til å løse klimakrisen. Vind-, sol- og vannkraft er arealkrevende og kommer ofte i konflikt med et mål om å ta vare på naturmangfoldet. Det gjør også blant annet boliger, infrastruktur og næringsvirksomhet. Det vil kreve vanskelige prioriteringer i arealpolitikken.

Økende risiko på å kutte klimautslipp og sikre naturmangfold

Kommuner og fylkeskommuner har et ansvar for befolkningens trygghet og sikkerhet. Flom og skred, pandemi, flyktningstrøm fra Ukraina og hackerangrep mot kritisk digital infrastruktur er eksempler på akutte hendelser som har rammet kommuner de siste årene. Kommunene og fylkeskommunene må være forberedt på å håndtere hendelser som spenner fra det helt lokale med begrenset omfang, til større kriser med nasjonalt omfang. Beredskapsoppgavene vil bli mer omfattende og mangesidige, fra demokratisk beredskap til operativ håndtering når en krise har skjedd.

Digitaliseringsarbeidet er for lite samordnet

Den raske teknologiske utviklingen, herunder kunstig intelligens, er i ferd med å skape et nytt forhold mellom menneske og teknologi som vil ha stor betydning både for samfunnet og arbeidslivet. Kommunesektoren møter juridiske, organisatoriske og tekniske utfordringer i digitaliseringen. Sektorisert statlig styring bidrar til digital fragmentering. De siste årene er det blitt bedre digital samordning i kommunesektoren og bedre samarbeid på tvers av forvaltningsnivå. Kommunene har ulik kompetanse og ulike økonomiske forutsetninger for å ta i bruk digitale løsninger. Det kan skape forskjeller mellom kommuner, mens innbyggerne har de samme forventningene til tjenestene. Den teknologiske utviklingen vil forsterke dette bildet og stiller oss overfor nye juridiske, men også etiske problemstillinger. Mange kommuner sliter med å realisere gevinster av digitalisering.

Demokratiet er under press

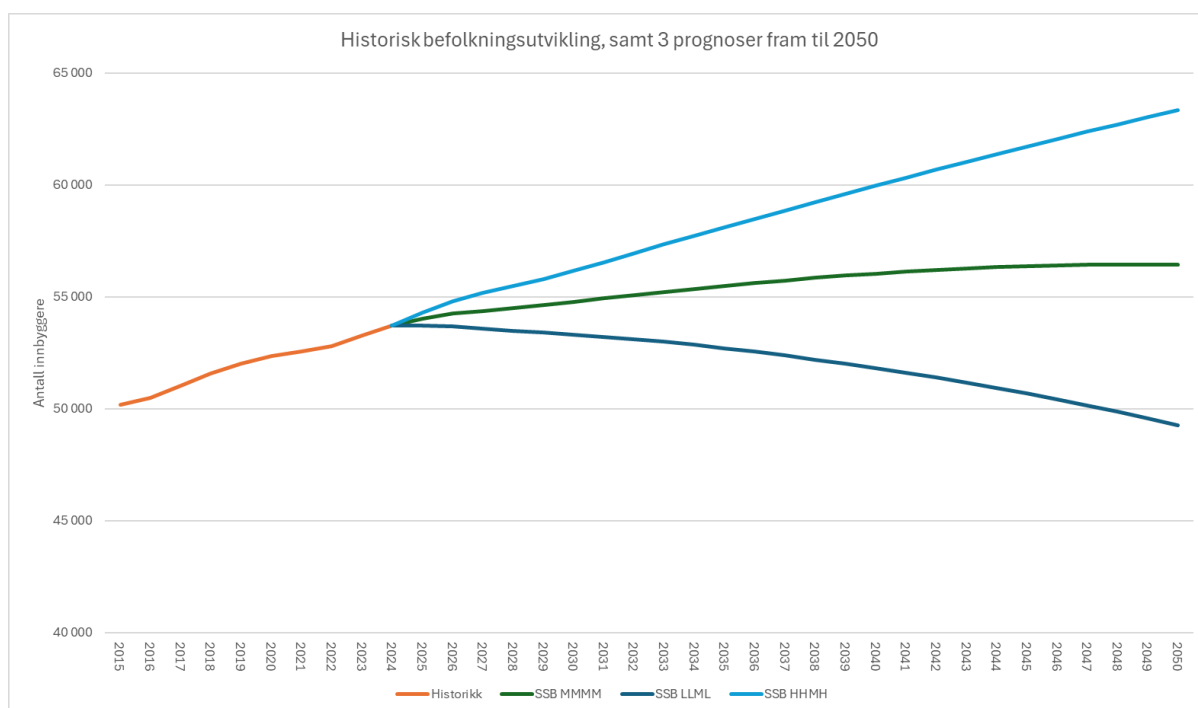
Befolkningens tilfredshet med demokratiet i Norge er stabilt høy i internasjonal sammenheng. Det er også tilliten til aktører og institusjoner i det norske demokratiet og til andre mennesker. Et hardere offentlig ordskifte kan være utfordrende for demokratiet. Hets og trusler, både i sosiale og redaksjonelle medier, fører til selvsensur og til at mange lokale folkevalgte vurderer å slutte. Flere kommuner har utfordringer med å ivareta sitt lovpålagte ansvar. Økende statlig detaljstyring svekker det lokaldemokratiske handlingsrommet og er et hinder for den nødvendige omstillingen som må til i årene som kommer.

3. Hvilke utfordringer og muligheter ser de ulike tjenesteområdene?

Utfordringer:

Demografiutvikling

Hvordan befolkningen i kommunen er satt sammen har mye å si, både for utvikling og omstilling av tjenester og kommuneøkonomi, og for planlegging og utvikling av framtidige lokalsamfunn.

SSBs befolkningsprognoser mot 2050 (MMMM), vil Bodø øke sitt innbyggertall med rundt 2 390 personer i denne perioden. Andelen eldre over 67 år vil i samme periode øke med 4 365 personer, og vil kunne stå for 23,2 % av befolkning, og andelen barn mellom 0-15 år vil synke med 311 personer. Prognosene viser også en betydelig nedgang i personer i yrkesaktiv alder 25-66 år, med en nedgang på 976 personer. Nedgang i aldersbæreevnen er utfordrende, særlig for rekruttering av framtidig arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren.

SSBs befolkningsprognoser tar ikke høyde for forventet befolkningsvekst i forbindelse med ny by prosjektet og andre eventuelle etableringer. Blant annet ligger det forventninger om mange nye arbeidsplasser. Dette vil i så fall komme inn som en positiv faktor for kommunen.

For ytterligere detaljer, se kapittel 4. utvikling.

Kompetanse og rekruttering

Bodø kommune står midt i en tid preget av store endringer. En aldrende befolkning, økt tjenestebehov, teknologisk utvikling, grønn omstilling og skjerpet konkurranse om arbeidskraft, stiller nye krav til kommunens evne til å rekruttere, utvikle og beholde rett kompetanse.

Mål og prioriteringer i kommuneplanens samfunnsdel og peker på nødvendige tiltak for å sikre bærekraftig tjenesteutvikling i årene frem mot 2035.

Dagens situasjon og utfordringsbilde

Bodø kommune har i dag over 4200 ansatte og er en av byens største arbeidsgivere. Størsteparten av tjenestene som leveres er personellintensive og stiller høye krav til faglig kvalitet og relasjonskompetanse. Spesielt innen helse og omsorg, skole og barnehage er tilgang på kvalifisert personell avgjørende for å sikre gode tjenester.

Rekrutteringsutfordringer er særlig kritisk innen yrkesgruppene helsefagarbeidere og sykepleiere. Våre lokale utfordringer er her helt i samsvar med hva KS sin arbeidsgivermonitor har meldt over år, og også det som NAV melder i sine rapporter om arbeidsledighet i Nordland og Norge. Dette vil være den største rekrutteringsutfordringen i perspektivmeldingens tidsperiode.

Bodø kommune har også økende rekrutteringsutfordringer innen yrkesgruppene, barnehagelærere, tekniske fag og IKT. På noen områder er det allerede i dag mangel på kvalifiserte søkere, og søkningen til flere viktige fag- og utdanningsretninger er synkende. Det er også krevende å rekruttere til midlertidige stillinger, geografisk utsatte områder og deltidsstillinger.

Befolkningsutviklingen i Bodø peker på en økende andel eldre, som vil føre til økt behov for helse- og omsorgstjenester. Samtidig reduseres tilgangen på arbeidskraft, og kommunen konkurrerer både med helseforetak, næringsliv og andre kommuner om de samme arbeidstakerne.

Fremtidsbilde mot 2035

Framtidens kommunale tjenester vil kreve ny og sammensatt kompetanse. Bodø kommune må rigge organisasjonen for et arbeidsliv i endring, der digitalisering, bærekraft, tverrfaglighet og innovasjon blir stadig viktigere. **Bodø kommune står i en situasjon med stramme økonomiske rammer og økende krav til effektiv ressursbruk, samtidig som kommunen er inne i en omfattende utviklings- og omstillingsfase. Dette forutsetter at organisasjonen evner å jobbe smartere, mer tverrfaglig og med økt endringstakt. Det er særlig behov for kompetanse som gir økt forståelse for endringsprosesser, bruk av porteføljestyring, datadrevet bemannings- og fravørsanalyse, og strategisk utvikling av organisasjonen som arbeidsgiver. I et stramt arbeidsmarked blir det også avgjørende med kompetansestyring og arbeidsgiverprofilering. Dette styrker kommunens evne til å tiltrekke, utvikle og beholde arbeidskraft i et krevende arbeidsmarked – og for å bygge en sterk og tydelig arbeidsgiverprofil.**

Det er særlig kompetansebehov innen:

- Helse- og omsorgssektoren
 - Det er i dag store utfordringer knyttet til rekruttering av sykepleiere, spesialsykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. Det er forventet at rekrutteringsutfordringene vil vedvare fremover, og den klart største veksten i personell framover vil være i denne sektoren.

- For å kunne møte den store veksten i tjenestebehov de neste 10 årene, er det helt avgjørende at kommunen både klarer å utvikle og beholde de den viktige kompetansen som medarbeiderne utgjør, samt å lykkes med å rekruttere nytt helsepersonell.
- Skole og barnehage
 - Grunnskolelærere, særlig innenfor realfag og norsk som andrespråk
 - Barnehagelærere og spesialpedagoger
 - Flerspråklig kompetanse i møte med økende andel barn med minoritetsbakgrunn
 - Miljøterapeuter og sosialfaglig støtte

- By og samfunnsutvikling

Med etableringen av «Ny by – ny flyplass»-prosjektet, vil behovet være særlig stort for kompetanse innen:

- Arealforvaltning
 - Samfunnsplanlegging
 - Miljø- og klimaspørsmål
 - Teknisk infrastruktur
- Tverrkulturell kompetanse og språk
- Endringer i Bodø samfunnet, herunder etableringen av NATO senter, vil medføre økt internasjonal tilstedeværelse og et mer mangfoldig samfunn. Dette vill øke behovet for
- Flerspråklig service
 - Interkulturell kompetanse i barnehage, skole, helse og innbyggertjenester
 - Samhandling med utenlandske militære familier som bosetter seg

Samtidig vil automatisering og kunstig intelligens endre hvordan arbeidsoppgaver løses, og bidra til at noen stillinger forsvinner eller endres. Dette stiller krav til kontinuerlig læring, fleksibilitet og gode systemer for intern utvikling og omstilling.

Mål i kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel slår fast at Bodø skal være en attraktiv, inkluderende og kompetent kommune. For å lykkes med denne ambisjonen må kommunen:

- ha tilgang på riktig kompetanse til rett tid,
 - tilby utviklingsmuligheter for ansatte,
 - og fremstå som en attraktiv arbeidsgiver for både unge og erfarne arbeidstakere.
- Det krever strategisk styring av kompetanse og rekruttering på tvers av sektorer og fagområder

Digitalisering og teknologi

Bodø kommune har mange års erfaring med digitaliseringsarbeid, ikke minst innenfor e-helseområdet hvor kommunen ligger langt framme i nasjonal sammenheng og har gjennomført flere vellykkede prosjekter i tett samarbeid med nasjonale fagmiljøer. Denne erfaringen har vist at vellykkede digitaliseringsløp er krevende, ikke minst i forhold til kompetanse og ressursbehov. Kommunen har i dag ett reelt utviklingsmiljø (ForUT), samt flere godt kompetente enkeltmedarbeidere som innenfor sitt fagfelt bidrar med det som best kan betegnes som "hverdagsrasjonalisering". Altså mindre tiltak som er til nytte for en begrenset gruppe medarbeidere. Skal Bodø kommune kunne "heve seg et hakk" og blant annet innfri de omstillingskrav som eksempelvis ligger i prosjektet "Bærekraftig omstilling" vil det være nødvendig med en oppdatering av dagens digitaliseringsstrategi, samt en samling av digitaliseringskompetansen i en tverrsektoriell faggruppe som sammen løser de viktigste utfordringene Bodø kommune har. Dette vil være et utfordrende arbeid som vil kreve fokus over lang tid, men som er fullt realiserbart gitt at nødvendige rammebetingelser kommer på plass.

Digitalisering er en forutsetning for at Bodø kommune skal kunne tilby fremtidsrettede, effektive og tilgjengelige tjenester for innbyggere og næringsliv. Samtidig gjør økende krav til datasikkerhet, personvern, teknologiutvikling og bærekraftig ressursbruk det nødvendig med økt kompetanse på tvers av sektorer. Behovet gjelder ikke bare teknologisk ekspertise, men også evne til å omsette digital innsikt til bedre beslutningsgrunnlag, smartere prosesser og innovasjon i tjenestene. Kommunens pågående transformasjon, inkludert byutvikling, NATO-etablering og modernisering av velferdstjenester, forsterker behovet for digital forståelse, sikkerhetskompetanse og tverrfaglig samhandling.

Tilstrekkelig kompetanse i hele organisasjonen er kritisk for at Bodø kommune skal lykkes med framtidig digitaliserings/omstillings arbeid. Relevante fokusområder vil være:

- Kunstig intelligens (KI) - Regjeringen, Nasjonal strategi for kunstig intelligens (2020) definerer kunstig intelligens (KI) som «*Kunstig intelligente systemer [som] utfører handlinger, fysisk eller digitalt, basert på tolkning og behandling av strukturerte eller ustrukturerte data, i den hensikt å oppnå et gitt mål.*» Det er etablert midlertidige retningslinjer for bruk av KI i Bodø kommune. Det vil bli igangsatt en bredere prosess hvor tjenesteavdelingene og hovedsammenslutningene involveres i utarbeiding av retningslinjer for bruk av KI i organisasjonen. I den sammenheng vil det bli vurdert om det bør etableres en tverrfaglig kompetansegruppe for å bygge ekspertise innenfor KI som hver enkelt avdeling kan benytte seg av. Det er behov for å øke kompetansenivået i Bodø kommune på bruk av KI, særlig med tanke på å unngå feil bruk av denne teknologien, jfr. mediasaker om ukritisk bruk av KI.
- Helhetlig teknologiforståelse - Kompetanse til å se sammenhengene mellom ulike digitale løsninger og gjøre gode, langsiktige teknologivalg som støtter kvalitet og brukervennlighet i tjenestene.
- Tjenesteutvikling og forbedring - Evne til å bruke teknologi til å forenkle og forbedre arbeidsprosesser, identifisere gevinster og støtte digital selvbetjening.

- Datasikkerhet og personvern - Kompetanse som sikrer etterlevelse av krav til datasikkerhet og personvern i både drift og utvikling. Dette innebærer evne til å forebygge digitale angrep, beskytte sensitiv informasjon og integrere sikkerhet i teknologiske løsninger.
- Data og analyse - Kompetanse til å hente ut, tolke og bruke data til styring, utvikling og bedre beslutninger i kommunen.
- Velferdsteknologi og innovasjon - Forståelse for hvordan ny teknologi kan tas i bruk i helse- og omsorgstjenestene på en trygg, etisk og brukerorientert måte.
- Digital endring og organisasjonsutvikling - Kompetanse til å lede og støtte digital omstilling, bygge forståelse for endring og integrere digitalisering i hele organisasjonen.

Sikkerhet og beredskap

Bodø kommune står overfor et skjerpet trusselbilde, preget av klimaendringer, økt digital risiko og et urolig sikkerhetspolitisk bilde i Europa. Dette stiller større krav til lokal beredskap, helhetlig planlegging og tverrsektoriell samordning. Klimaendringer og mer ekstremvær skaper økt sårbarhet for kommunal infrastruktur, vannforsyning og bebyggelse. Samtidig øker avhengigheten av digitale systemer, noe som forsterker risikoen knyttet til IKT-sikkerhet. Kommunen har også et behov for bedre kobling mellom risiko- og sårbarhetsarbeid (ROS) og investeringer for å sikre robuste løsninger.

Kommunen har revidert det helhetlige ROS-arbeidet og planlegger å vedta en ny, helhetlig sikkerhets- og beredskapsplan i løpet av året. Denne planen skal styrke en mer robust og koordinert innsats. Arbeidet er forankret i kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2025–2037.

For å møte de pågående utfordringene jobbes det med å øke beredskapskompetansen i kommunens virksomheter, integrere beredskapsdimensjonen i planlegging og budsjettering, samt styrke samarbeidet med regionale og statlige aktører om kritisk infrastruktur.

Klimaendringer, økt digital sårbarhet, nasjonale krav og samfunnsutviklingen i regionen medfører at Bodø kommune har et økende behov for kompetanse innen sikkerhet og beredskap.

Behovet forsterkes ytterligere av Bodø-bys rolle som regionalt knutepunkt, pågående byutvikling og etableringen av NATO senter på Reitan. Dette krever styrket kompetanse innen:

- Samfunnssikkerhet og beredskapsplanlegging
- Kriseledelse og scenarioarbeid
- Kompetanse i sivil-militær koordinering
- Informasjonssikkerhet og cybersikkerhet
- Beredskapsledelse i hybrid trusselbilde

Etterslep infrastruktur/logistikk

Bodø kommune har et stort vedlikeholdsetterslep på vei, vann/avløp og bygninger

Etterslepet knyttet til vei er økende. Manglende vedlikehold vil påvirke fremkommeligheten. Vedlikeholdsetterslepet på veidekke er beregnet til ca. 132 mill. kr. Vedlikeholdsetterslepet på vei total (Veikropp, overvannshåndtering/grøfter mm.) er anslått til å være 700-900 mill. kr.

Vedlikeholdsetterslepet på formålsbygg er på 1,7 mrd. kr. Dersom eksisterende bygningsmasse skal oppgraderes til dagens standard er beløpet 3,3 mrd. kr.

En del av kommunens vann og avløpsnett er gammelt. I dag investeres det i underkant av 200 mill. kr i året. Dette nivået bør dobles etter anbefaling fra Norsk Vann.

Det er store utfordringer med mye fremmedvann i avløpssystemet og avløpsnettet må separeres for å få redusert mengde avløpsvann som kommer til avløpsrenseanleggene.

I tillegg forventes det innført strengere rensekrav for avløpsvann i norsk lovverk etter at revidert avløpsdirektiv ble vedtatt i EU. De nye rensekravene vil medføre høyere kostnader til ombygging og drift av avløpsrenseanleggene.

For å bevare kommunens verdier er det viktig at det settes av tilstrekkelig til vedlikehold og fornying. Dette har også betydning for tjenesteproduksjon og tilrettelegging for eksempelvis næringslivet.

Det er generell høy prisstigning innenfor anleggs- og entreprenørmarkedet.

Klima og miljø

Klima- og energiplanen for perioden 2025–2037 legger føringer for Bodøs ambisiøse klimamål, som inkluderer en 70 % reduksjon i direkte klimagassutslipp innen 2030, etablering av Bodø som et lavutslippsamfunn innen 2050, samt arealnøytralitet og energiomstilling som sentrale strukturelle grep. Til tross for disse ambisjonene finnes det utfordringer knyttet til et gap mellom målsettinger og operasjonalisering i planer og budsjetter, fragmenterte tiltak på tvers av virksomheter, samt behov for økt kompetanse og endring i praksis.

Kommunen har etablert et klimabudsjett som en integrert del av økonomiplanprosessen, og det legges vekt på videre systematisk bruk av klimaregnskap og relevante indikatorer i prosjektstyring. Det prioriteres utslippsfrie løsninger og sirkulære prinsipper i kommunens innkjøp, bygg- og mobilitetsprosjekter, samt integrering av naturbaserte løsninger i overvannshåndtering og arealbruk. Disse tiltakene skal bidra til en helhetlig og robust klima- og miljøinnsats i kommunen.

Muligheter:

Ny By

Flytting av lufthavnen gir Bodø en historisk mulighet til å utvikle en ny bydel og transformere eksisterende sentrumsområder. Dette er et langsiktig prosjekt med høy kompleksitet og store finansielle, planmessige og organisatoriske avhengigheter.

Samtidig åpner det for realisering av en moderne, lavutslippsbydel med bærekraftige mobilitetsløsninger, fremtidsrettede energisystemer og inkluderende, sosiale møteplasser.

Prosjektet har potensial til å gi Bodø nasjonal synlighet, styrket tiltrekningskraft for investeringer og kompetansemiljøer, samt økt tilgang på sentrumsnære boliger og næringsarealer.

Samtidig er prosjektet forbundet med betydelige utfordringer. Det krever samordnet virkemiddelbruk og tett samarbeid mellom kommune, stat og næringsliv. Gjennomføringsfasen vil være ressurs- og kapasitetskreven, både administrativt og økonomisk. Det er også en risiko for økt sosial ulikhet dersom bolig- og tjenestestrukturene i de transformerte områdene ikke planlegges og utvikles på en helhetlig og inkluderende måte.

For å sikre helhetlig og bærekraftig utvikling av området arbeides det med å etablere en flerårig områdeplan, styrke intern styringsstruktur og kapasitet, samt sikre jevnlig politisk og offentlig forankring. Det er etablert et eget utviklingsselskap, Nye Bodø Eiendom, som skal bidra til helhetlig gjennomføring og koordinering. I tillegg vurderes det å etablere en bredere partnerskapsmodell med aktører fra næringsliv, utdanningsmiljø og sivilsamfunn for å styrke forankring og samarbeid.

Næringsutvikling

Bodø er inne i en periode med betydelig omstilling og nye muligheter. Siden 2020 har kommunen hatt en netto jobbvekst på 738 sysselsatte, men veksten har vært moderat og konsentrert til enkelte næringer. Det siste året ble det kun skapt 20 nye arbeidsplasser totalt, og flere av de største næringene – som bygg og anlegg, varehandel og undervisning – har hatt nedgang i sysselsettingen. Forsvaret, som tradisjonelt har vært en viktig arbeidsgiver i Bodø, har hatt en nedgang på 12 % i sysselsettingen de siste fem årene.

Samtidig skjer det nå store endringer som vil styrke Bodøs rolle som nasjonalt og internasjonalt tyngdepunkt. Regjeringen har besluttet å legge NATOs nye luftoperasjonssenter (CAOC) til Reitan i Bodø. Senteret vil få ansvar for luftoperasjoner i hele Nord-Europa og forventes å gi om lag 400 nye arbeidsplasser, i tillegg til ringvirkninger innenfor sikkerhet, beredskap og forsvarsindustri. Dette vil gjøre Bodø til et enda mer internasjonalt samfunn, og etableringen av en internasjonal IB-skole fra høsten 2025 bygger opp under denne utviklingen.

For å møte behovet for økt jobbskaping har Bodø kommune igangsatt prosjektet **Vekstmobilisering**, som skal bidra til næringsvekst gjennom tettere samarbeid med næringsorganisasjoner, styrket akkvisisjonsarbeid og bedre koordinering av kommunens rolle som vertskapskommune.

I tillegg er Bodø i gang med en omfattende transformasjon av havneområdet. Bodø Havn utvikles til en moderne logistikkhub for Nord-Norge, med mål om å bli et effektivt knutepunkt mellom sjø, bane og vei. Dette inkluderer ny terminalstruktur og bedre kobling mellom jernbane og havn, som vil styrke Bodøs rolle i nasjonal og internasjonal godstransport.

Reiselivet er også i vekst. Bodø har fått flere nye internasjonale flyruter, og kommunen har vedtatt en ny masterplan for reiseliv som skal styrke helårsturisme, bærekraft og verdiskaping. Bodø 2024 som europeisk kulturhovedstad har allerede gitt økt synlighet og tilstrømming, og videre satsing skal sikre langsiktig effekt.

Bodø står også foran en historisk mulighet gjennom flyttingen av flyplassen og utviklingen av Hernes-området. Dette frigjør over 3 000 dekar sentrumsnært areal som skal reguleres for næringsformål og byutvikling. Dette gir rom for etablering av ny grønn industri, teknologibedrifter

og urbane næringsmiljøer – og vil være en nøkkelfaktor for å tiltrekke investeringer og skape nye arbeidsplasser.

Bodø kommune vil videreutvikle sin rolle som samfunnsutvikler og legge til rette for et næringsliv som er robust, inkluderende og bærekraftig – i tråd med kommunens visjon og nasjonale klimamål.

Prosjekt Bærekraftig omstilling

Prosjektet *Bærekraftig omstilling* er Bodø kommunes verktøy for å møte et omfattende og akutt behov for tilpasning. Økonomiplanen for 2025–2028 forutsetter uspesifiserte rammereduksjoner på 356 millioner kroner. En kartlegging våren 2025, viser at over halvparten av kommunens tjenester enten er under betydelig press eller har behov for grunnleggende strukturendringer. Den viktigste endringen kommunen må gjennomføre i årene fremover er å etablere et bærekraftig tjenestenivå – gjennom smartere løsninger, nye leveransemodeller og tilpasning av behov og forventninger til tilgjengelige ressurser.

Prosjektet bygger på to hovedpilarer:

1. **Porteføljestyling** – å utvikle og forvalte en helhetlig, forpliktende tiltaksplan som samler politiske vedtak, pågående arbeid og nye initiativ. Tiltakene prioriteres systematisk ut fra gevinstpotensial, gjennomførbarhet og ressursbruk – slik at innsatsen rettes der effekten blir størst.
2. **Støtte til linjeorganisasjonen** – å bistå avdelingene i gjennomføring av tiltak, inkludert analyse, strukturendringer, gevinstrealisering og organisasjonsutvikling.

Omstillingsarbeidet er organisert i prosjektpakker som har som mål å sammenfatte alle behov og initiativ i plan for utforming av tjenester. Disse pakkene er bla. innen eiendomssalg, digitalisering, rekruttering, sykefravær, strukturelle endringer i helse og omsorg, oppvekst og kultur, samt styrking av det boligsosiale arbeidet. I tillegg skal prosjektet fange opp utviklingstrekk og muligheter som blant annet ny teknologi og demografiutvikling gir. Det ligger fortsatt betydelig gevinstpotensial i flere av tiltakene, men realisering forutsetter en helhetlig tilnærming, tydelig prioritering og tilstrekkelig gjennomføringskapasitet.

Tjenestene må formes etter fremtidens behov og rammer – ikke gårsdagens struktur. De neste ti årene vil arbeidet med bærekraftig omstilling være den mest sentrale støttestrukturen for å møte kommunens utfordringer og utviklingsmuligheter.

For å lykkes må kommunen ha realistiske forventninger, styrket kapasitet og tett samspill mellom politikk, administrasjon og fagmiljø. Prosjektet skal legge grunnlaget for økonomisk balanse, forutsigbar drift og bærekraftige tjenester – med tydelig prioritering av det kommunen faktisk har evne og økonomi til å levere.

4. Utviklingstrekk

Kommunen har ansvar for å levere gode velferdstjenester til innbyggerne i alle livsfaser. Kommunen er også tilrettelegger for næringsutvikling, og forvalter store verdier i form av bygninger, veier og vann- og avløpsanlegg. Generalistkommune-, Helsepersonell-, - Demografi-, og Inntektssystemutvalgets rapporter legger føringer for kommunene og må ses i sammenheng. Utvalgene peker på utfordringer og mulige løsninger som vil gjøre fremtidens kommunemodell mer bærekraftig.

Store og raske endringer i arbeids- og samfunnsliv lokalt vil også kreve endringer og omstilling i kommunens tjenester. Utfordringer knyttet til demografi, rekruttering, klima og miljø, teknologisk skifte, strammere kommuneøkonomi og kraftig vekst i behovet for helse- og omsorgstjenester er godt kjent. Bodø kommune er under omstilling og gjennom dette arbeidet skal kommunen oppnå god økonomistyring. Underveis utfordres kommunens bærekraftbalanse av økt gjeld, økte investeringsbehov og høyt driftsnivå innenfor noen tjenesteområder. Samtidig setter prisvekst og høye renter kommunens drift og bærekraft på prøve.

Kommunens tjenester balanserer to fremtidsperspektiv. På den ene siden demografiutfordringen - med flere eldre, færre nyfødte, færre yrkesaktive og økt utenforskap - der dagens velferdsmodell er ikke lenger bærekraftig, verken menneskelig eller økonomisk. Kommunen må tenke helt nytt, og samtidig være mer offensive når det gjelder rekruttering av arbeidskraft. På den andre siden optimisme i omstillingsprosjektet, ny flyplass og med den, mulig befolkningsvekst. Viktigheten av å videreutvikle kommunen og sikre gode tjenestetilbud er avgjørende.

Skal det sikres at handling er rettet inn mot områdene der vi er minst bærekraftige, må organisasjonen ha kunnskap om kontekst, utfordringer, virkemidler og hvordan målkonflikter kan håndteres. Mange samfunns- og befolkningsutfordringer er imidlertid vedvarende og vanskelig å håndtere. For å bidra til en mer bærekraftig utvikling, understrekes viktigheten av økt innovasjon og eksperimentering for å finne nye løsninger på vedvarende utfordringer.

I denne delen av Perspektivmeldingen gis en beskrivelse av utfordringer og muligheter i vår kontekst med en omstilling av kommunen og ny flyplass. Hvilke langsiktige utfordringer er viktigst å prioritere innenfor ulike utviklingsområder, og hvilke muligheter kan bidra til å styrke kommunens robusthet og bærekraft på sikt?

Demografi

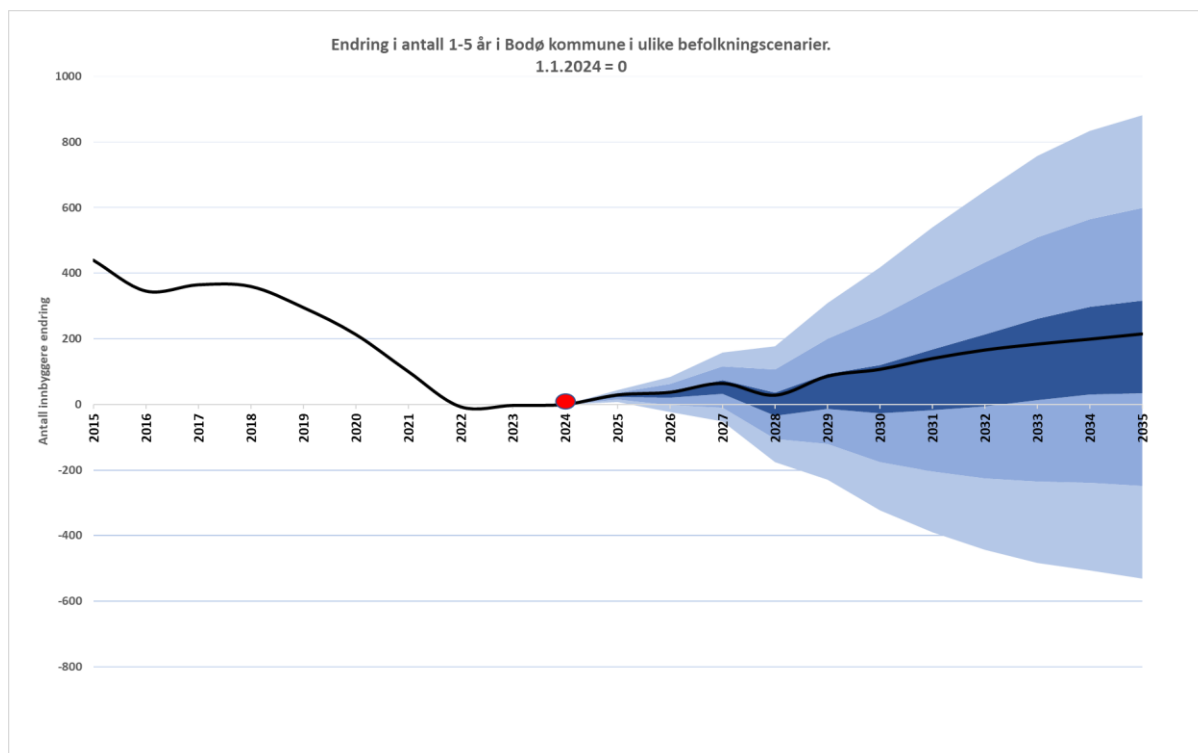
Bodø kommune har de siste årene hatt svak befolkningsvekst, samtidig som befolkningens alderssammensetning har endret seg. Utviklingstrekkene de siste 10 årene har vært en nedgang i de yngste aldersgruppene, og en solid økning i de 3 eldste aldersgruppene. Dette ser vi er i samsvar med de aller fleste kommunene i Norge. Befolkningsendringene har også hatt store svingninger de siste 5 årene, men vekst fra 0,0 % til 0,9 %. Tidligere var snittet i veksten per år på 1,1 % årlig.

Nedenfor omtales utviklingen i de ulike aldersgruppene. I denne analysen er SSBs befolkningsframskrivninger benyttet. SSB utarbeider framskrivninger av hvordan befolkningen i Norge utvikler seg framover i tid, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, innvandring og utvandring. Det utarbeides tre alternativer for framskrivning av befolkning, hovedalternativet (MMMM) er det som i størst grad kan regnes som befolkningsframskrivning, lav vekst alternativ (LHML) og høy vekst alternativ (HHMH). I grafene er under er de tre alternativene

Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

satt sammen i viftegrafer, som viser hvor stor spredning i befolkningsvekst kan være, avhengig om kommunen får lav, høy eller normal vekst i årene som kommer.

1-5 åringer

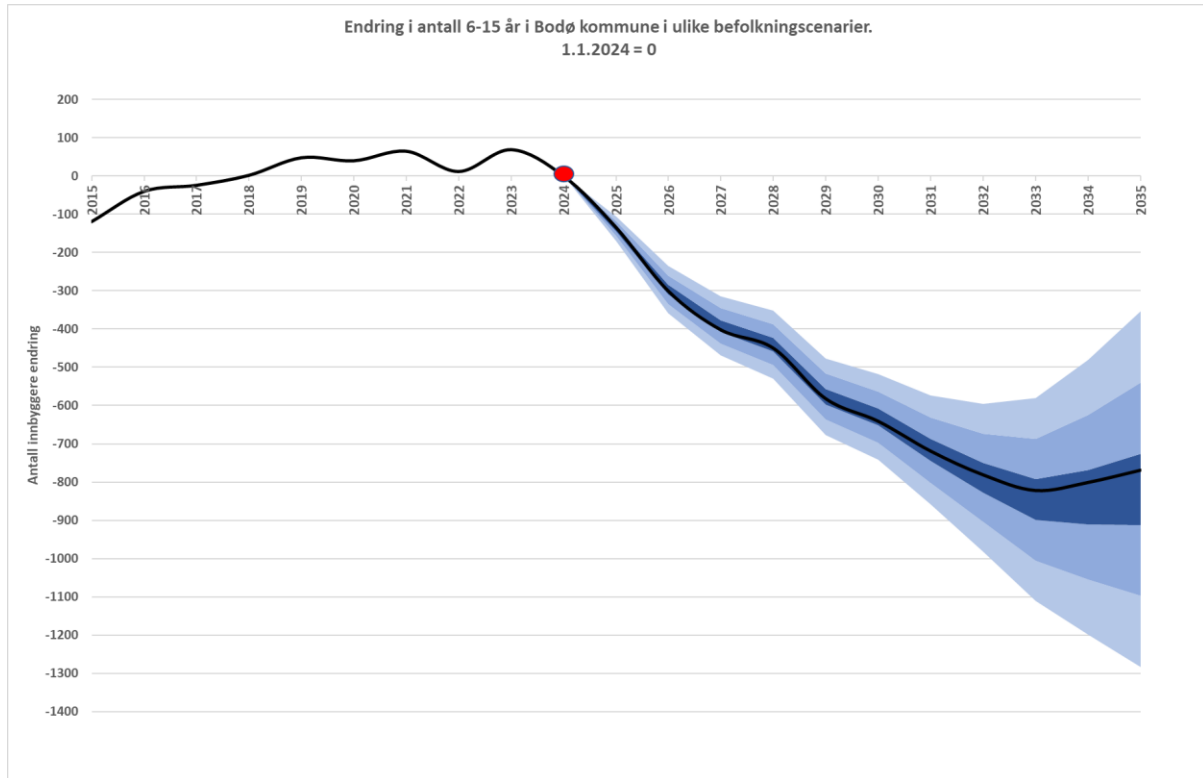

Kilde: SSB. Historisk utvikling frem til 2024, svart linje er SSB's MMMM alternativ.

Grafen over viser fremskrevet prognose for aldersgruppen 1-5 år. De tre alternativene er lagt inn i en graf, som viser endringene fra år 2024, som her er benyttet som nullpunkt. Grafen viser at antallet 1-5 åringer var høyere tidligere år, og prognosene viser en betydelig stor usikkerhet framover, avhengig om vi får normal, lav eller høy vekst i aldersgruppen. Forskjellen i 2035 er på hele 1 400 1-5 åringer i de valgte ytterpunktene. Usikkerheten henger delvis sammen med den fallende og lave fruktbarhetsraten som nå er i Norge, og hvordan denne vil endre seg i fremtiden. Den svarte linjen viser SSBs hovedalternativ.

6-15 åringer

Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

Kilde: SSB. Historisk utvikling frem til 2024, svart linje er SSBs MMMM alternativ.

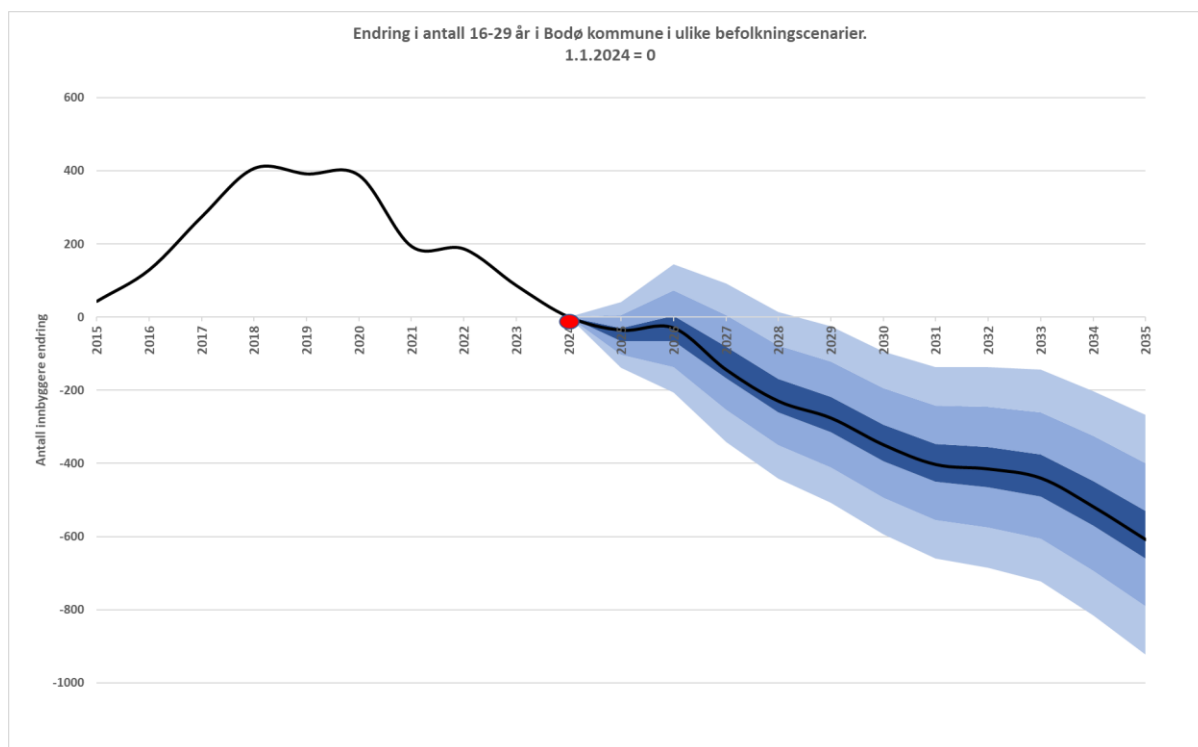
Grafen viser at antallet 6-15 åringer har lagt ganske stabilt de siste 5 årene, noe over nivået i 2024, men at prognosene forventer et fall i denne aldersgruppen fram mot 2033. Usikkerheten er større i slutten av perioden, da f.eks. 6 åringer i 2035 enda ikke er født.

Tabellen under viser at Bodø kommune har en større nedgang i aldersgruppen enn det SSB har som prognose.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totalsum
SSB-tall 2025/26 i BSBP	525	526	528	596	608	616	597	634	634	618	5882
Sum tall inkludert private	507	507	515	565	590	599	573	614	617	593	5680
Differanse	18	19	13	31	18	17	24	20	17	25	202

16-29 åringer

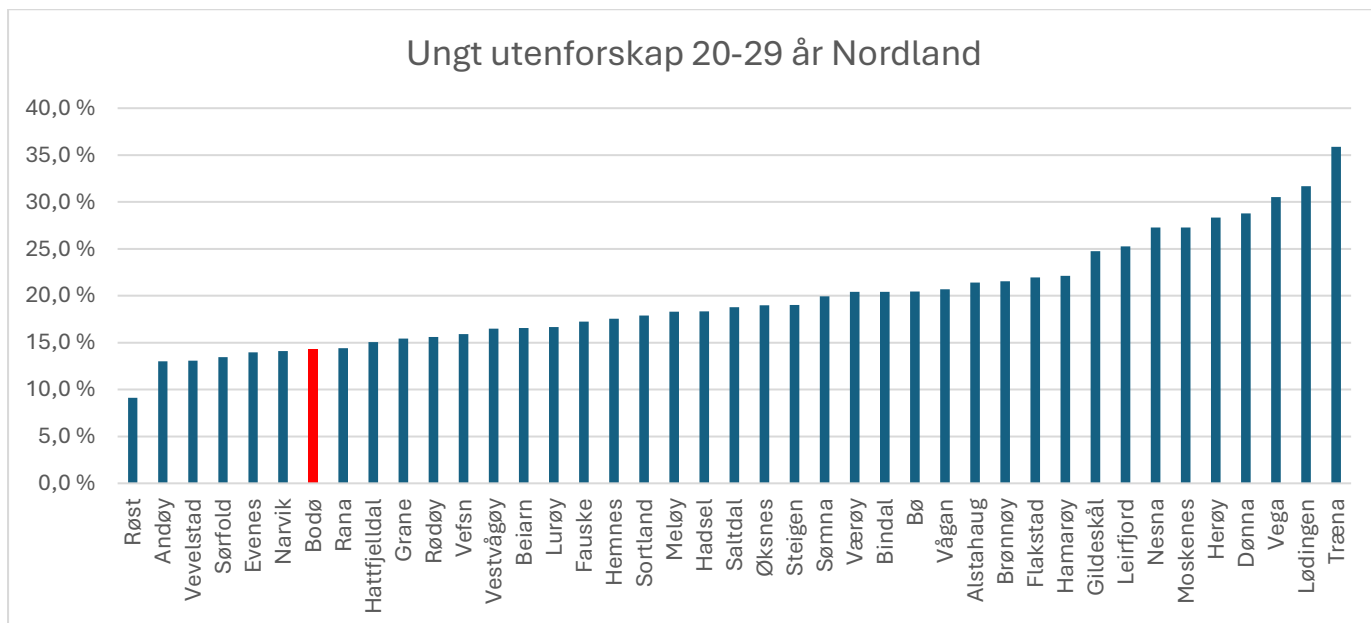
Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

Kilde: SSB. Historisk utvikling frem til 2024, svart linje er SSB's MMMM alternativ.

Unge i aldersgruppen 16-29 år har gått betydelig ned fra tidligere år, med et toppunkt i 2018. Det forventes at antallet i denne gruppen fortsatt vil ha en nedgang i årene som kommer.

Ungt utenforskap er en vedvarende utfordring, som forventes å øke i omfang de neste 10 årene. Antallet unge som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) har vist en økende tendens over tid. Ifølge tall fra april 2025 mottok 1577 personer under 30 år AAP – arbeidsavklaringspenger - i Nordland.

I Nordland står 4739 personer (16,9 %) utenfor i alderen 20-29 år, ifølge tall fra NAV. I Bodø står 1 016 personer (14,3%) utenfor i alderen 20-29 år.

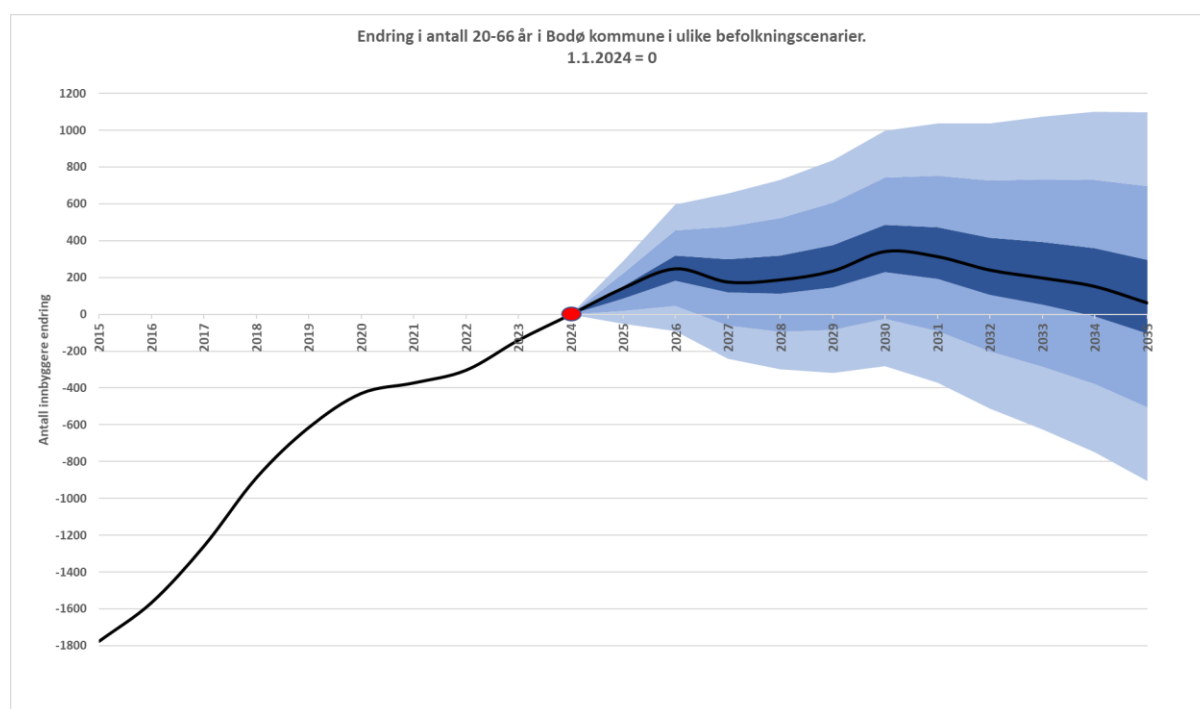
En stor andel av de unge mottakerne har en psykisk lidelse, og statistikken viser særlig vekst innen ADHD-diagnoser. På landsbasis hadde 72 % av mottakerne i aldersgruppen 18 til 29 år en psykisk lidelse. I Bodø erfarer Nav at mange unge tar kontakt allerede ved 18-årsalderen. En betydelig andel har ikke fullført videregående opplæring, og flere har sammensatte behov som krever innsats fra ulike tjenester, i tillegg til tett oppfølging fra NAV. Mange mottar oppfølging fra barnevern, miljøtjeneste eller oppfølgingstjeneste, samtidig som de har behov for helsehjelp fra både kommune- og spesialisthelsetjenesten, blant annet i form av utredning og behandling. Denne gruppen vil øke i omfang de neste 10 årene.

Blant unge med rus- og psykiske helseutfordringer ser vi at det kan være særlig krevende å gi tilstrekkelig og stabil hjelp, blant annet på grunn av utfordringer knyttet til bolig og behov for tett oppfølging av fagpersonell. Det har over tid vært vanskelig å finne egnede og varige botilbud for denne gruppen. Denne gruppen unge vil øke i omfang og kompleksitet i behov for tjenester de neste 10 årene.

Videre opplever Nav Bodø at det er begrenset tilgang på lavterskeltilbud for unge som står utenfor utdanning og arbeid. Det finnes få møtearenaer for ungdom som er rammet av utenforskap, og mange etterspør et sted å gå til i hverdagen. Per i dag er det få dagtilbud og aktiviteter i kommunen som er direkte rettet mot denne gruppen, og det savnes et mer systematisk tilbud som kan bidra til struktur og sosial tilhørighet.

Samlet sett understreker dette behovet for et styrket og mer koordinert tverrfaglig samarbeid mellom statlige og kommunale aktører, slik at unge kan få helhetlig støtte i overgangen til utdanning, arbeid og et selvstendig liv framover

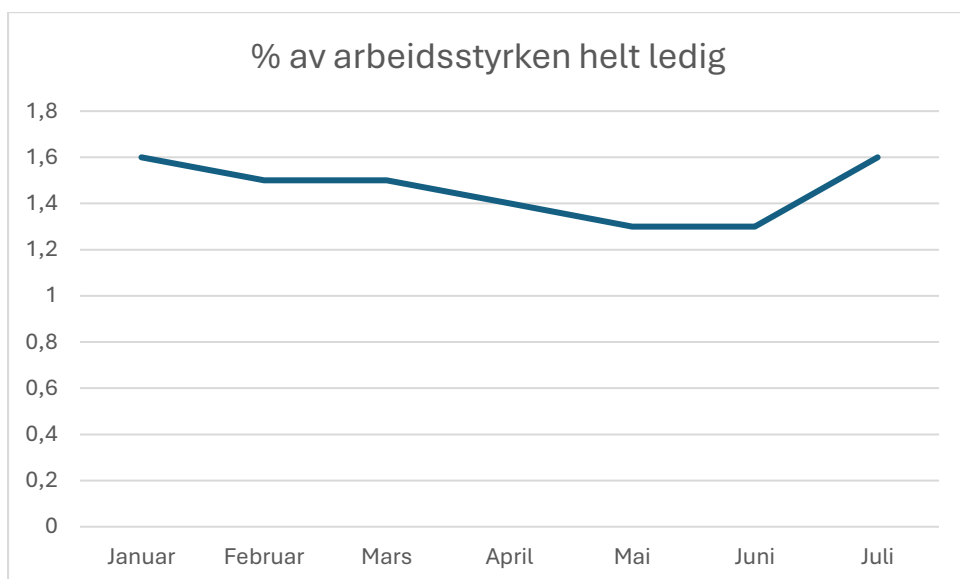
20-66 åringer

Grafen viser at antallet i yrkesaktiv alder varierer i årene fremover, men i slutten av perioden har en nedadgående kurve.

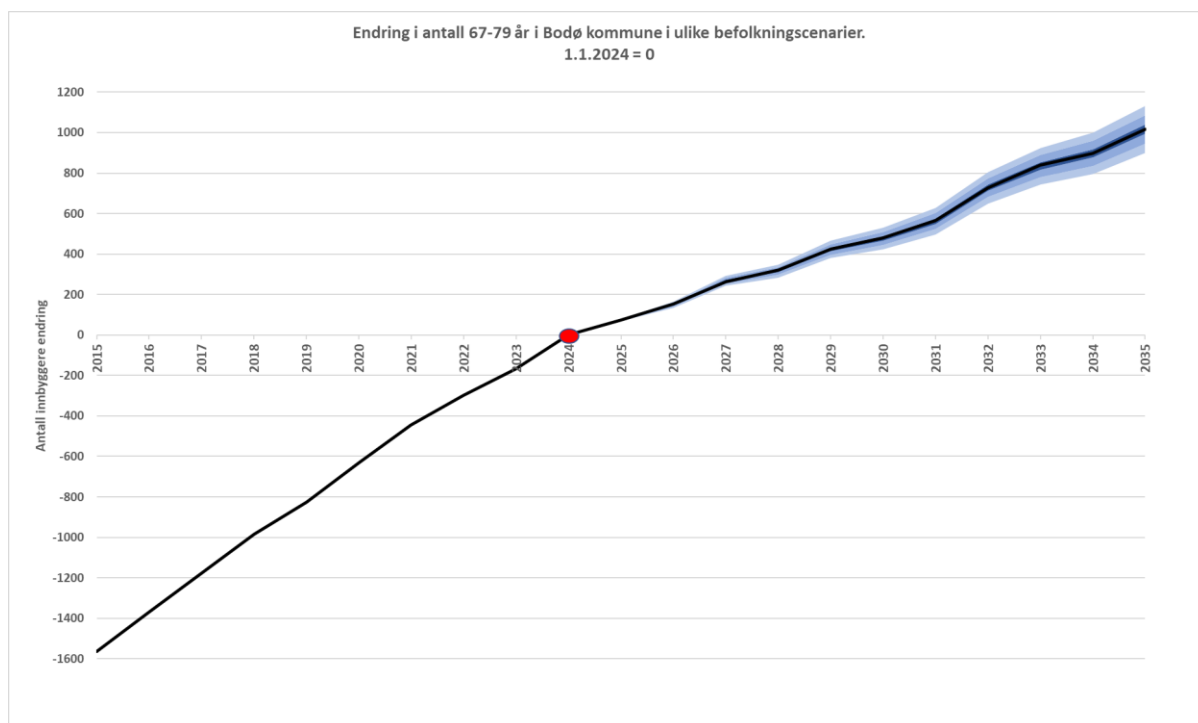
Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

I 2025 står i gjennomsnitt 1,6 % at arbeidsstyrken i Nordland helt ledig. Det er lavere enn en de fleste andre fylker i landet. Bare Troms har en lavere andel helt ledige. I Bodø står i gjennomsnitt 1,5 % av arbeidsstyrken helt ledig i 2025. (Tall fra NAV)

Grafen viser ledighet i Bodø så langt i 2025

67-79 åringer

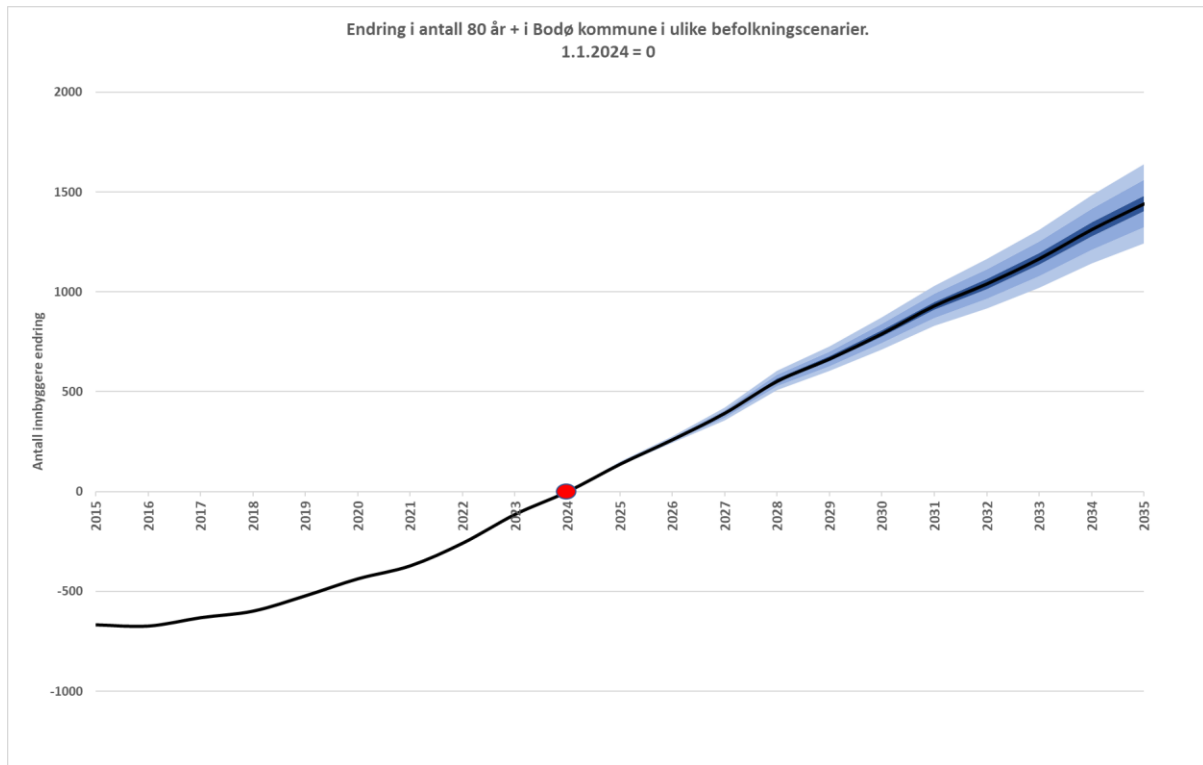

Kilde: SSB. Historisk utvikling frem til 2024, svart linje er SSBs MMMM alternativ.

Prognosene for denne aldersgruppen forventer fortsatt en betydelig vekst fram mot 2035. Det framkommer også at den historiske veksten har vært meget høy de siste 10 årene.

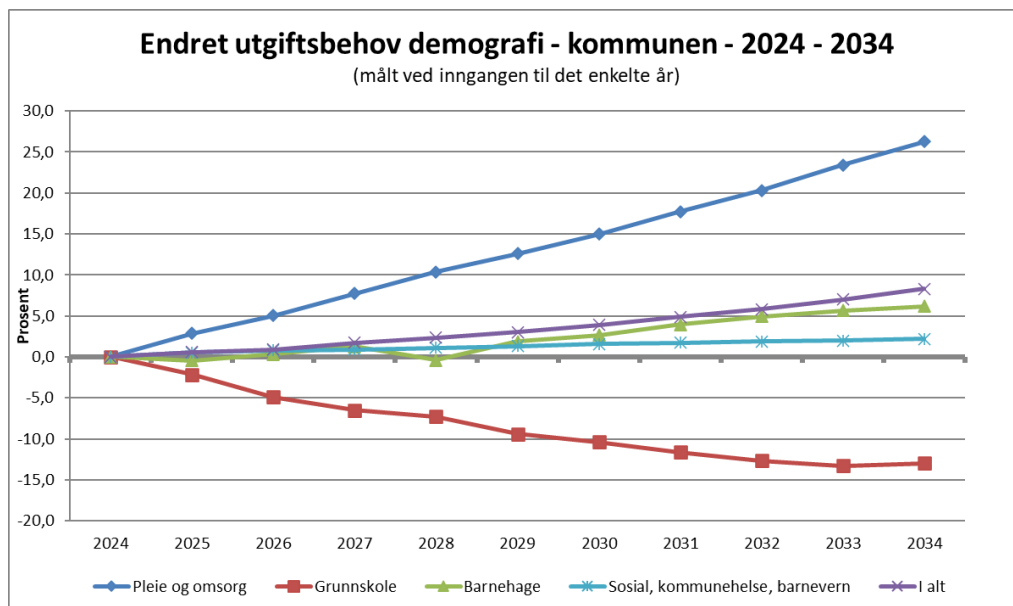
Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

80åringer +

Kilde: SSB. Historisk utvikling frem til 2024, svart linje er SSBs MMMM alternativ.

Prognosene for denne aldersgruppen forventer fortsatt en betydelig vekst fram mot 2035. Den økende forskjellen mot slutten av perioden kan relateres til forventet levealder.

Selv om veksten i antall eldre vil medføre store utfordringer framover, er eldre også en ressurs som bør nyttiggjøres framover.

Demografiendringene nødvendiggjør også at en jobber hardt med omstilling i kommunens drift og økonomi. Det vil også være nødvendig å sette av ressurser til å jobbe med tjenesteutvikling og innovasjon for å sikre framtidens velferd.

Konklusjon

Bodø kommune står de neste 10 årene i en vesentlig endring i befolkningens alderssammensetning. De neste 10 årene vil antall innbyggere over 80 år øke med mer enn 1 500 i Bodø. Mange vil være friske og selvstendige, men stadig flere eldre vil ha behov for lovpålagte helse og omsorgstjenester. Dette gjør det helt nødvendig å dreie ressursbruken til tjenester for eldre aldersgrupper fra andre tjenesteområder.

KS demografimodell viser fremskrevet utgiftsbehov for Bodø kommune i perioden 2024-2034. Modellen viser at kommunen får et økt utgiftsbehov for helse og omsorg på i overkant av 25% frem mot 2034. Samtidig viser grafen en nedgang på rundt 13% for grunnskole.

Aldersbæreevnen

Dette er forholdet mellom antall yrkesaktive og pensjonister.

Et synkende tall indikerer en aldrende befolkning og utfordringer for kommunen, spesielt knyttet til finansiering av pensjoner og helsetjenester, samt rekruttering av nødvendig helsepersonell.

God planlegging og tilpasning er nødvendig for å sikre en bærekraftig utvikling i møte med en aldrende befolkning. Til sammenligning var det aldersbæreevnen på 6,3 i snitt på 90 – tallet. Grafen under er basert på SSB sin MMMM prognose for kommunen.

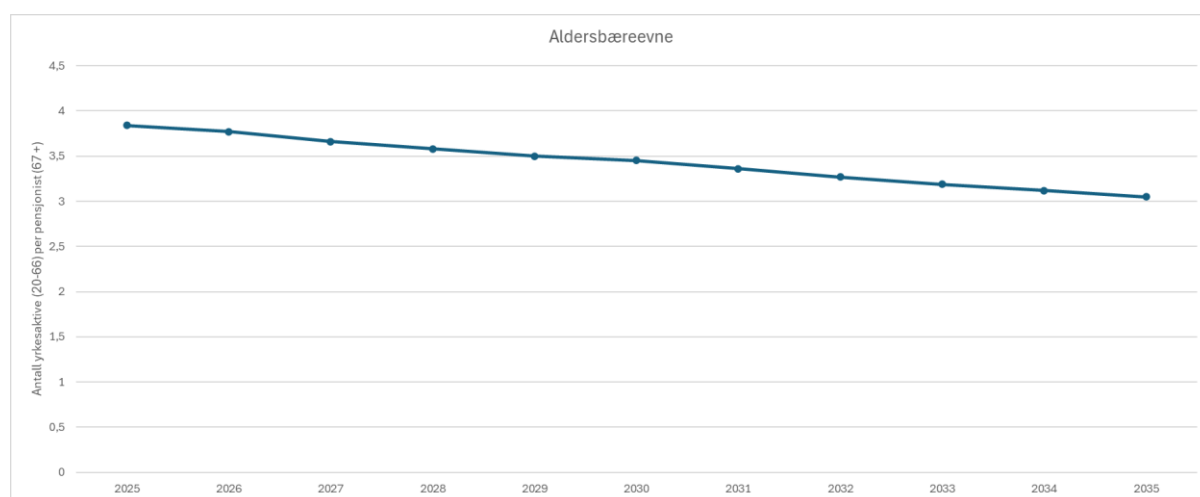

Fig x. Aldersbæreevnen synker i perioden, fra i underkant av 4 yrkesaktive per pensjonist til rett over 3 i 2035. Kilde: SSB/Framsikt.

Det er viktig å ta dette forholdstallet med seg videre inn i andre planlegginger av tilrettelegging av arbeidsplasser i kommunen.

Forsørgerbrøken

SSB bruker begrepet *forsørgerbrøk* i sin artikkel om befolkningsprognosen fra 2024. Måltallet sier altså noe om forholdet mellom ulike aldersgrupper i befolkningen, men tar ikke hensyn til den faktiske sysselsettingen i disse gruppene, eller hvorvidt eldre faktisk forsørges eller er “omsorgstrengende”. Likevel er det et enkelt og mye brukt mål som kan være illustrerende for sider ved befolkningsstrukturen som har stor betydning for arbeidstilbud og offentlige inntekter på den ene siden, og pensjonsutgifter, pleie- og omsorgsbehov og liknende på den andre siden.

Høy forsørgerbrøk impliserer et samfunn med mange unge og/eller eldre i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder (20-64 år). Figur under viser utviklingen i disse to forsørgerbrøkene. For øyeblikket er forsørgerbrøken for barn og unge (FBBU) litt høyere enn forsørgerbrøken for eldre (FBE). Hver person i yrkesaktiv alder må i dag i gjennomsnitt støtte 0,37 barn og unge og 0,3 eldre. I 2032 vil forsørgerbrøken for eldre overstige forsørgerbrøken for barn og unge. I 2035 vil den samlede forsørgerbrøken være på 0,74.

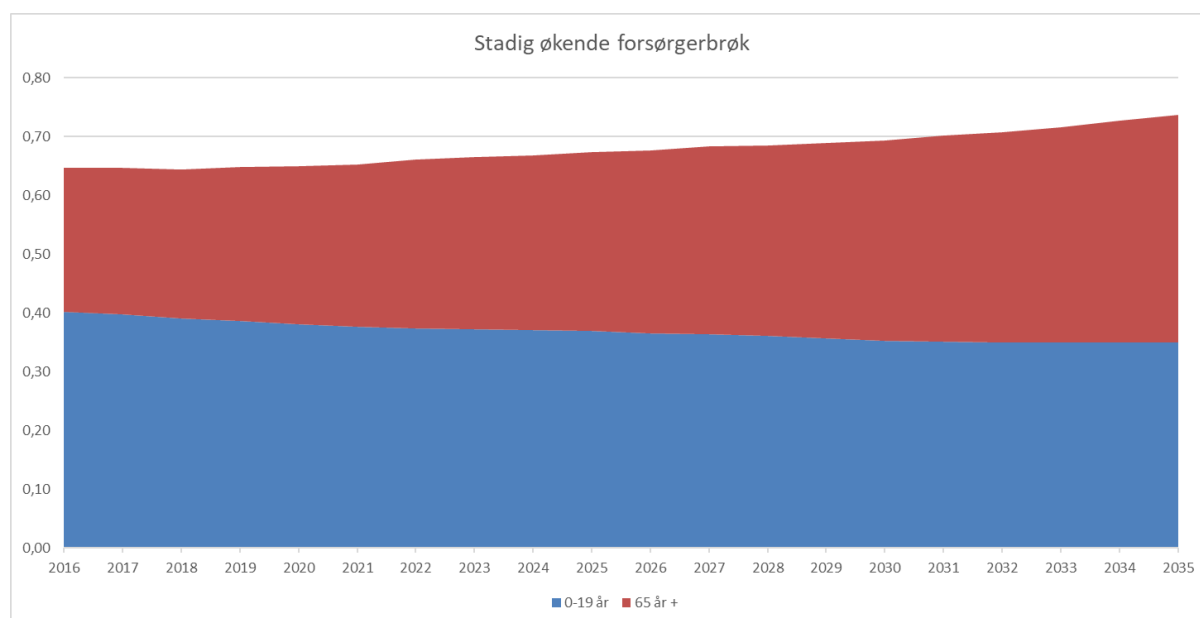

Fig x. Figuren viser forsørgerbrøken, den viser at brøken øker for den eldre befolkningen i den kommende 10-års perioden. Kilde: SSB

Demografikostnader

Hvert år, i forbindelse med konsultasjonsmøte mellom staten og kommunesektoren vedrørende kommende statsbudsjett legger Det tekniske beregningsutvalget (TBU) fram en beregninger av hvordan kommunesektorens utgifter isolert sett påvirkes av den demografiske utviklingen. Anslaget er et forsøk på å si hva det vil koste å videreføre nivået på sentrale tjenester når befolkningens størrelse og sammensetning endres. Også kalt demografikostnader. Framsikt har utarbeidet denne modellen til også gjelde for flere år.

En beregning for Bodø kommune for årene 2025-2035 basert på befolkningsalternativet gjengitt over, viser at endringer i befolkningen vil gi kommunen en økt kostnad på nesten 359 mill. Kr. Det må presiseres at dette langt fra er noe fasit, men en indikasjon på hva som venter kommunen framover, basert på dagens standarder og valgte befolkningsprognose.

Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

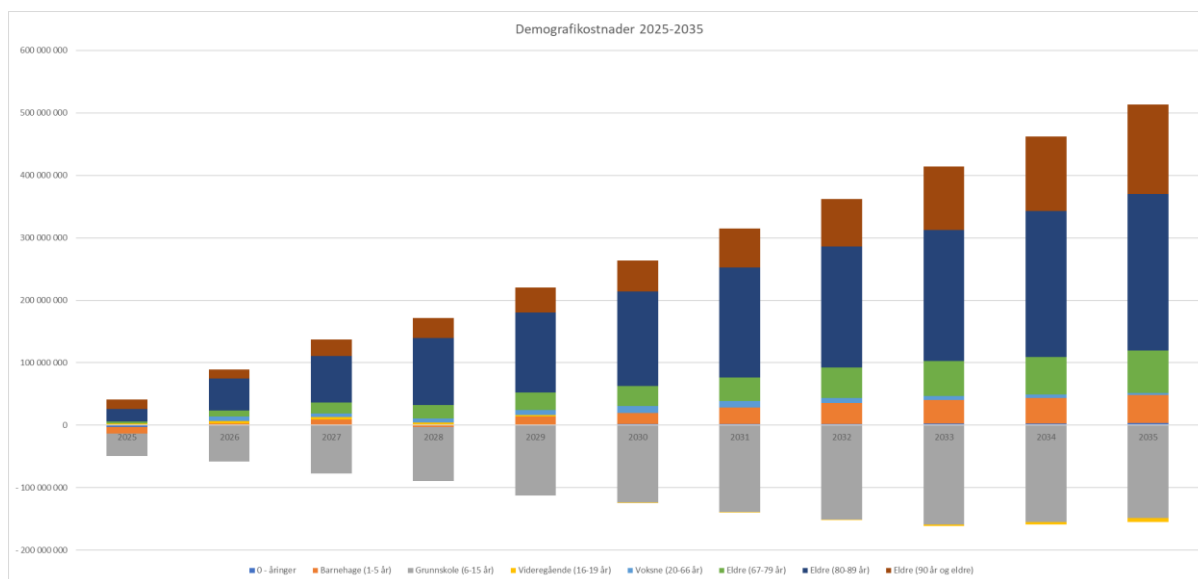

Fig x. Figurene viser demografikostnadene for de ulike aldersgruppene i årene fram til 2025.

Merk at her er det lagt til grunn MMM prognosen til SSB uten korrigeringene som ble gjort i tabellen over. Kilde: Framsikt.

Tall i 1000 kr	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0 - åringar	-2 616	-97	678	1 066	1 453	1 841	2 035	2 325	2 519	2 907	3 294
Barnehage (1-5 år)	-10 996	3 042	8 732	-2 530	12 671	17 598	26 219	32 895	37 532	40 974	45 055
Grunnskole (6-15 år)	-35 687	-58 064	-77 547	-86 806	-112 270	-123 651	-138 697	-150 657	-158 566	-154 515	-148 342
Videregående (16-19 år)	2 622	3 808	4 007	3 439	2 076	-675	-782	-1 373	-2 343	-4 057	-6 184
Voksne (20-66 år)	123	6 893	5 458	6 394	8 026	11 158	10 452	8 302	6 823	5 570	3 374
Eldre (67-79 år)	3 605	10 149	17 560	21 365	28 309	31 981	37 723	48 606	56 018	59 957	67 835
Eldre (80-89 år)	19 707	50 708	74 401	107 173	128 209	151 459	176 260	194 196	209 475	233 611	250 440
Eldre (90 år og eldre)	15 222	14 299	26 292	31 827	39 669	49 355	62 271	75 647	101 939	119 006	143 453
Total	-8 019	30 738	59 581	81 927	108 144	139 067	175 479	209 942	253 396	303 451	358 923

Tabell x. Tabellen viser endringene i krone for de ulike aldersgruppene, akkumulert. Merk at tallene er i 1000 kr. Kilde: Framsikt.

Utviklingen de siste årene er at mer og mer av de økte frie inntektene kommunen mottar bør gå til å styrke tjenestetilbudet mot de eldre aldersgruppene. Dette er bare mulig dersom det foretas en omfordeling mellom aldersgruppene. Det er likevel ikke slik at all vekst i demografikostnader skal til de eldste aldersgruppene, da utgangspunktet i budsjetttrammen nødvendigvis ikke var fordelt i hht. i et slikt utgangspunkt. Dette viser analysen fra Agenda Kaupang som kommenteres nedenfor. Analysen viser hvor Bodø kommune drifter dyrere enn sammenlignbare kommuner innenfor ulike tjenesteområder.

Agenda Kaupang

Analysen fra Agenda Kaupang er laget på oppdrag fra kommunedirektøren. Den sammenligner og forklarer kostnadsforskjeller mellom Bodø og andre kommuner for året 2024. Datagrunnlaget er i hovedsak hentet fra SSBs KOSTRA-statistikk (publisert 17.03.2025).

Perspektivmelding 2026-2035 Bodø kommune

Innsparingspotensial sammenliknet med kommunene i utvalget							
Tjeneste	3107 Fredrikstad	3301 Drammen	3905 Tønsberg	3907 Sandefjord	4003 Skien	4204 Kristiansand	Gruppe 11
Administrasjon	-17 mill.	-43 mill.	103 mill.	39 mill.	-13 mill.	20 mill.	21 mill.
Barnehage	30 mill.	23 mill.	39 mill.	20 mill.	24 mill.	33 mill.	30 mill.
Barnevern	-7 mill.	26 mill.	5 mill.	50 mill.	19 mill.	39 mill.	14 mill.
Bolig	17 mill.	-39 mill.	13 mill.	0 mill.	11 mill.	-6 mill.	-3 mill.
Brann	20 mill.	25 mill.	22 mill.	27 mill.	20 mill.	22 mill.	14 mill.
Grunnskole	22 mill.	55 mill.	-50 mill.	-25 mill.	-4 mill.	-14 mill.	-12 mill.
Helse	56 mill.	24 mill.	79 mill.	91 mill.	56 mill.	61 mill.	55 mill.
Kirke	7 mill.	8 mill.	8 mill.	8 mill.	9 mill.	0 mill.	5 mill.
Kultur	102 mill.	78 mill.	96 mill.	106 mill.	73 mill.	56 mill.	87 mill.
Landbruk	2 mill.	0 mill.	2 mill.	3 mill.	2 mill.	2 mill.	2 mill.
Plan- og byggesak	23 mill.	-6 mill.	6 mill.	15 mill.	12 mill.	9 mill.	12 mill.
Pleie og omsorg	110 mill.	246 mill.	8 mill.	117 mill.	44 mill.	246 mill.	89 mill.
Samferdsel	54 mill.	34 mill.	69 mill.	65 mill.	8 mill.	29 mill.	47 mill.
Sosial	18 mill.	57 mill.	18 mill.	32 mill.	32 mill.	-5 mill.	20 mill.
Totalt	437 mill.	490 mill.	417 mill.	547 mill.	294 mill.	493 mill.	378 mill.

I Bystyremøtet i juni 2025 ble det informert om Agens Kaupang sin gjennomgang av kommunens KOSTRA tall for 2024, slik det er blitt gjort tidligere år.

Rapporten viser at Bodø kommune har et behovskorrigert kostnadsnivå som var 378 mill. kr høyere enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 11 i 2024.

Kostnadsnivået ligger over gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen i disse tjenestene:

- Administrasjon: 21 mill. kr. Høyere utgifter innenfor funksjon 120 Administrasjon, men mer effektiv enn gjennomsnittet i kommunegruppen.
- Barnehage 30 mill. kroner. Høy dekning og middels produktivitet i kommunale barnehager.
- Barnevern 14 mill. kroner. Høy bemanning. Middels utgifter til tiltak.
- Brann: 14 mill. kr. Kommunen deltar i et dyrt interkommunalt brannsamarbeid.
- Helse: 55 mill. kr. Dyr behandlingstjeneste (fastleger, legevakt og fysioterapi)
- Kultur: 87 mill. kr. Meget høye tilskudd til kultur, idrett og kunstformidling. Dyre kulturbygg.
- PLO: 89 mill. kr. Høye kostnader kommer av svært dyre plasser i institusjon. Hjemmebaserte tjenester drives med middels utgifter.
- Samferdsel: 47 mill. kr. Mye kommunal vei med dyr drift. Stort overskudd i parkering og underskudd i båtskyss.

Øvrige tjenester driftes billigere enn KOSTRA-gruppen:

- Grunnskole: -12 mill. kr. Små skoler med lavere bemanning enn skolestørrelsen tilsier. Mye areal per elev trekker opp utgiftene.

Eiendom (barnehager, skoler, sykehjem, kulturhus, idrettsanlegg og administrasjonslokaler): 35 mill. kr dyrere enn kommunegruppen. Årsaken er mye bygningsareal per innbygger.

Kommunen har tatt imot mange flyktninger. Det er bidrar til høyere driftsutgifter innenfor sosial, helse og barnevern.

Det er viktig å ha dette bakteppet med i den videre behandlingen av denne meldingen.

Folkehelseprofil

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Folkehelseprofilen til Bodø kommune gir et nåtidsbilde av folkehelsen i kommunen.

Å kjenne til folkehelsen i kommunen er et viktig kunnskapsgrunnlag når en skal planlegge for fremtiden. Indikatorene kan gi uttrykk for hvilke målgrupper det bør fokuseres på, samt hvilke områder kommunen har gode resultater. Folkehelseprofilen er utarbeidet av Folkehelseinstituttet, der Bodø kommune sammenlignes med gjennomsnittet i Nordland og landet.

Klimaendringer og folkehelse er temaet for folkehelseprofilen 2025. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer. Indikatorene som presenteres i profilen er valgt med tanke på helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke data som er tilgjengelige på kommunenivå. All statistikk må tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Bodø kommune har signifikant bedre resultater enn landet som helhet når det gjelder videre utdanning, den økonomiske situasjonen til innbyggerne i kommunen, andel av innbyggerne som eier sin egen bolig, svømmedyktige 17 år. Videre har kommunen færre unge som står utenfor i alderen 15-29 år og færre mottakere av uførepensjon i alderen 45-66 år.

Indikatorer der Bodø kommune har dårligere målinger enn landsgjennomsnittet er blant annet andelen som har gjeld større enn 3 ganger inntekt, laveste mestringsnivå i lesing 5. trinn, andelen som bor trangt 0-17 år og nye tilfeller av tykk- og endetarmskreft.

Folkehelseprofil 2025 - Bodø

Folkehelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I statistikkbanken finnes flere indikatorer samt mer informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Bodø
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	19,8	18,8	20,1	prosent	
	2 Andel over 80 år	4,5	5,8	4,6	prosent	
	3 Andel 80 år+, framskrevet til 2050	10,1	11,7	9,7	prosent	
	4 Personer som bor alene, 45 år +	26,8	28,0	26,8	prosent	
	5 Befolkningsvekst	0,85	0,83	1,1	prosent	
Oppvekst og levekår	6 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	80,5	77,2	81,5	prosent	
	7 Vedvarende lavinntekt, alle aldre	7,0	8,0	9,5	prosent	
	8 Inntektsulikhet, P90/P10	2,6	2,6	2,8	-	
	9 Leier bolig, 45 år +	10,1	11,9	12,6	prosent	
	10 Bor trangt, 0-17 år	20	17	18	prosent	
	11 Gjeld større enn 3 ganger inntekt	22,4	14,8	19,1	prosent	
	12 Unge som står utenfor, 15-29 år	8,8	9,7	9,9	prosent (a,k)	
	13 Mottakere av uførepensjon, 45-66 år	15,9	20,6	16,7	prosent (a,k)	
	14 Trives på skolen, 10. trinn	81	78	83	prosent (k)	
	15 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	30	29	25	prosent (k)	
	16 Gjennomføring i vdg. opplæring	82	77	81	prosent (k)	
	17 Høy tilfredshet, Ungdata 2022	52	50	50	prosent (a,k)	
Miljø, skader og ulykker	18 Drikkevann, hygienisk kvalitet	100,0	88,9	97,0	prosent	
	19 Drikkevann, leveringsstabilitet	100,0	80,8	84,1	prosent	
	20 Luftforurensning, eksponert	0,09	2,5	50	prosent	
	21 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2022	61	54	58	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungd. 2022	68	63	67	prosent (a,k)	
	23 Kan svømme, 17 år	91	89	86	prosent (k)	
Helse- relatert atferd	24 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	22	30	28	prosent (k)	
	25 Skjermtid over 4 timer, Ungd. 2022	51	51	45	prosent (a,k)	
	26 Røyking, kvinner	0,61	1,9	2	prosent (a)	
Helsestilstand	27 Forventet levealder, menn	81,1	80,0	80,5	år	
	28 Forventet levealder, kvinner	84,0	83,9	84,1	år	
	29 Utd.forskjeller i forventet levealder	5,4	4,6	5,1	år	
	30 Fornøyd med helse, Ungd. 2022	66	64	67	prosent (a,k)	
	31 Psykiske plager, Ungd. 2022	15	16	16	prosent (a,k)	
	32 Overvekt og fedme, 17 år	21	27	22	prosent (k)	
	33 Tykk- og endetarmskreft, nye tilfeller	102	93	85	per 100 000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	98,4	96,9	97,2	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler. Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler [her](#).

5. Kommuneøkonomi- Økonomisk ståsted for Bodø kommune

Status

Regnskap 2024 viser et negativt resultat på 47,9 mill. kr, det gir et netto driftsresultat på -0,9 % av brutto driftsinntekter. Kommunens vedtatte langsiktige handlingsregel er et netto driftsresultat på 1,75 % av brutto driftsinntekter. Dette målet er i tråd med nasjonale anbefalinger for en bærekraftig kommuneøkonomi.

Bystyret har vedtatt fire handlingsregler (finansielle måltall) for bærekraftig økonomi:

- Resultatgrad (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter): 1,75 %
- Gjeldsgrad (netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter): 85 %
- Fondsgrad (disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter): 3,0 %
- Belastningsgrad (rente og avdrag i prosent av driftsinntekter): 7,5 %

I tillegg er det vedtatt en indeks som er en vektet verdi av alle de fire vedtatte handlingsreglene.

Tabellen under viser vedtatt mål og utvikling i reglene de siste 5 årene for kommunekassen (ikke konserntall). Ny kommunelov har skjerpet kravet om langsiktig økonomisk bærekraft.

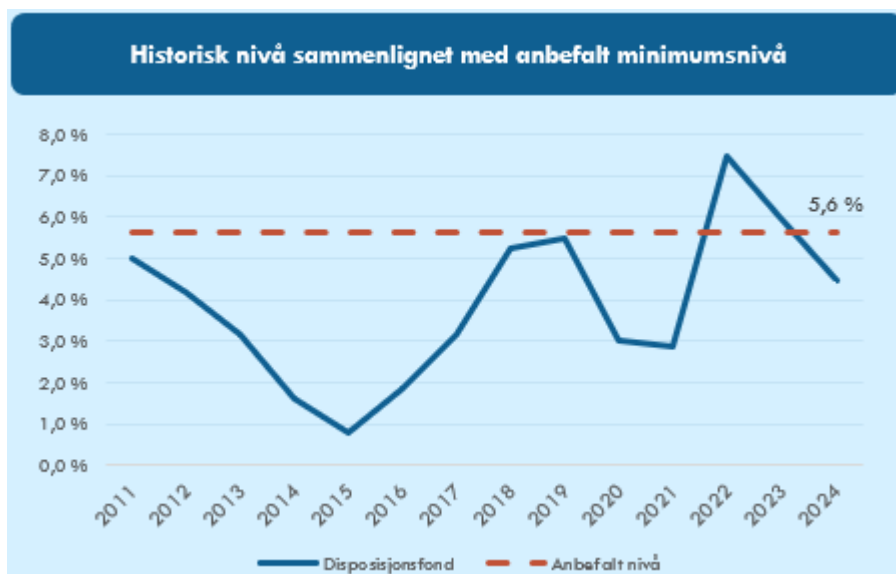
Kommunene er pliktige til å vise status på langsiktig bærekraft gjennom handlingsregler.

Kommuneøkonomien skal kunne håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet, samtidig som generasjonsprinsippet ivaretas.

Handlingsregler	Mål	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Regnskap 2024
Resultatgrad	1,75 %	-1,4 %	0,9 %	4,0 %	-0,1 %	-0,9 %
Fondsgrad	3,00 %	3,0 %	2,9 %	7,5 %	6,0 %	4,4 %
Belastningsgrad	7,50 %	7,1 %	6,9 %	8,2 %	9,4 %	10,9 %
Gjeldsgrad	85,00 %	125,3 %	114,6 %	110,7 %	104,7 %	98,9 %

Resultatgrad er et av de viktigste nøkkeltallene i en kommune. Tallet viser hvor mye kommunen har igjen, i prosent av driftsinntekter, før overføring til investeringer og avsetning til fond. Vedtatt mål er at kommunen bør ha en resultatgrad minst 1,75 % over tid, for å kunne sette av midler på fond til egenkapital investeringer og økt handlingsrom. Regnskapet for 2024 viser et negativt netto driftsresultat på -0,9 % av brutto driftsinntekter.

Fondsgrad er svekket i 2024 og utgjør 4,4 % av driftsinntektene. Per 01.01.2024 hadde kommunen 311,1 mill. kr på disposisjonsfond. Bruk av disposisjonsfond i 2024 er 65,3 mill. kr, mot budsjett på 43,6 mill. kr. Budsjettert avsetning til disposisjonsfond, til sammen 99,2 mill. kr, ble strøket som følge av merforbruk i driften i henhold til forskrift. I tillegg er det bokført 35,1 mill. kr fra premieavviksfondet for å finansiere resterende merforbruk i driften. Oslo Economics og Telemarksforskning har utarbeidet nye anbefalinger om nivå på sentrale økonomiske nøkkeltall for kommunal sektor, på oppdrag fra KS. Det er utarbeidet et verktøy som gir anbefalinger om hvert nøkkeltall på kommunenivå. Anbefalingen gir Bodø kommune et minimumsnivå på disposisjonsfond på 5,6 %.

Anbefalingen er gitt på bakgrunn av kommunens gjeldsnivå, nødvendig størrelse for å håndtere rentesjokk og netto driftsresultat.

Kommunedirektøren kommer til å fremme anbefaling om å øke handlingsregelen for disposisjonsfond med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon. Kommunen har også historisk lav egenfinansiering av investeringer, noe som bidrar til høyere finanskostnader.

Belastningsgrad i 2024 er 10,9 %, noe som er over måltallet. Dette skyldes i stor grad økte rentekostnader. Avdrag på lån har gått noe opp fra 2023. Kommunen har de siste årene betalt minimumsavdrag i hht. kommunelovens bestemmelser.

Gjeldsgrad viser en fortsatt nedgang (98,9 %), men ligger over måltall (85 %). Nedgangen i gjeldsgrad skyldes at kommunen har bremset investeringstakten (låneopptak) som følge av den økonomiske situasjonen. Konsekvensen er at del større behov er blitt skjøvet fremover i tid.

Kommunal rapport skriver at over halvparten, 53 % av kommunene forventer merforbruk i driftsregnskapet i 2025. I 2024 gikk 57,4 % av kommunene med driftsunderskudd. Kun 10 % av kommunene anslår at de vil oppnå et netto driftsresultat over anbefalte 1,75 % i 2025. Videre vurderer 64 % kommunene sin økonomiske handlefrihet som dårlig eller svært dårlig. (Hentet fra den årlige kommunedirektørundersøkelsen, 153 kommunedirektører har besvart undersøkelsen fra 2025).

Rammevilkår

Flere av de overordnede juridiske, økonomiske og regulatoriske rammebetingelsene for kommunesektoren settes av staten gjennom Stortinget. Nasjonale strategier og politiske mål, som klima- og miljømål, utdanningsreformer og helsepolitikk, påvirker prioriteringer og ressursfordeling på alle nivåer. Samtidig har kommunesektoren lokalt selvstyre innenfor rammene gitt av staten, med ansvar for å tolke og implementere nasjonale føringer gjennom lokale planer og vedtak, særlig gjennom de store tjenesteområdene som grunnskole, eldreomsorg og arealforvaltning, som ofte må tilpasses lokale behov og prioriteringer for å sikre relevans og effektivitet.

For å kunne si noe om utviklingen av Bodø kommune sin økonomi fram mot 2034 og videre fremover, må en ta utgangspunkt i både globale, nasjonale og lokale utviklingstrekk.

Demografiske endringer som aldrende befolkning, urbanisering og migrasjon vil påvirke behovet for tjenester og infrastruktur, mens klimaendringer og bærekraftsmål stiller krav til både tilpasning og grønn omstilling. Teknologisk utvikling og digitalisering gir nye muligheter for effektiv tjenestelevering, men krever også investeringer i kompetanse og infrastruktur.

Økonomisk usikkerhet, knyttet til både statlige overføringer og globale konjunkturer, vil utfordre kommunens evne til langsiktig og bærekraftig planlegging. Samtidig må kommunen tilpasse seg endringer i lover, nasjonale reformer og internasjonale reguleringer, særlig innen helse, utdanning og miljø. Innbyggernes medvirkning og behov for tilpassede tjenester blir stadig viktigere, og kommunen bør styrke sosial kapital og fellesskap for å møte fremtidige utfordringer. En helhetlig og fremtidsrettet analyse må derfor kombinere scenarioanalyser, risikovurderinger og lokal forankring for å sikre en robust strategi framover.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er en lokal skatt som kommunen kan pålegge eiendommer innenfor sitt område, basert på eiendommens verdi.

Eiendomsskatten gir kommunen en uavhengig og stabil inntektskilde som ikke påvirkes direkte av konjunkturer eller statlige overføringer. Dette gjør den til et fleksibelt verktøy for å møte lokale behov og finansiere viktige kommunale tjenester. Eiendomsskatt utgjør en stor andel av inntektene til Bodø kommune, som bidrar til å finansiere viktige velferdstjenester. Samtidig er eiendomsskatten ofte upopulær, da den oppleves som en økonomisk byrde for innbyggere.

Det å administrere eiendomsskatt i kommunen kan være ressurskrevende, med kostnader knyttet til taksering og klagebehandling. Videre kan en høy eiendomsskatt svekke kommunens attraktivitet for innflyttere og bedrifter, noe som kan påvirke lokal vekst og utvikling negativt. Eiendomsskatten kan også virke urettferdig ved at den skattlegger eiendomsverdier uten hensyn til eierens inntekt, noe som kan ramme lavinntektsgrupper som minstepensjonister. Selv om eiendomsskatt kan være upopulær, kan den tilpasses med reduserende faktorer som fritak, bunnfradrag og nivåsetting. Samtidig gir den kommunen fleksibilitet til å møte lokale behov og utvikle bærekraftige løsninger.

Hvordan disse hensynene skal vektlegges, og hvordan eiendomsskatten skal utformes, er en politisk beslutning. I en tid med økte demografikostnader og økt investeringsbehov kan en stabil eiendomsskatt bidra til å sikre at viktige tjenester opprettholdes. Siden eiendomsskatten finansierer noen av disse tjenestene i dag, vil det være vanskelig å redusere den uten at det går på bekostning av tjenestetilbudet til kommunens innbyggere.

Grunnlaget for dagens eiendomsskatt er rammer og retningslinjer for taksering av eiendommer utført i 2016. Kommunen har et ansvar for å sikre at takstene gjenspeiler eiendommenes verdi og kommunen må derfor iht. eiendomsskatteloven som hovedregel gjennomføre ny taksering hvert 10. år.

Kommunen benytter per 2025 høyeste promillesats, men har reduserende faktorer gjennom bruk av ulike soner i kommunen, indre og ytre forhold knyttet til eiendommen, samt at eiendomsskattegrunnlaget reduseres til 70 % av boligverdien. Kommunen har et bunnfradrag per 2025.

I gjeldende økonomiplan ligger det inne en økning i eiendomsskatten, fra 220 mill. kr i 2025 til i underkant av 302 mill. kr i 2028.

Veksten skyldes i hovedsak:

- Næringseiendommer, økt promillesats i perioden
- Retakstering av eiendommer

Eiendomsskatten er en inntektskilde som kommunen selv kan bestemme over, og slik kommuneøkonomien har utviklet seg, vil en reduksjon i denne, medføre økte salderingsbehov i kommunen. Kommunen er pliktig til å retakstere alle eiendommer etter 10 år. Bystyret har vedtatt beregning av eiendomsskatt etter ny modell ved å innføre formuesgrunnlag (ligningsverdi) som beregningsmetode fom. 2026. Økningen vil bare gjelde for 2026. De øvrige år er allerede innarbeidet i økonomiplan.

Frie inntekter – skatt og rammetilskudd

Kommunens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 72 % (77 % når en inkluderer momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut de økonomiske forutsetningene for at kommunene skal kunne gi et mest mulig likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

De øvrige inntektene består av øremerkede tilskudd, gebyrer og momskompensasjon.

Norske kommuner har ulik geografi, alderssammensetning, og ulike levekår. Noen kommuner har mange barn i skolealder, andre kommuner har mange lange reiseavstander, spredt bosetting, og/eller mange eldre som trenger omsorgstjenester. Dette gjør at kommunale tjenester, som grunnskole, barnehage, og omsorgstjenester, ikke koster det samme å tilby i alle kommuner. Et viktig formål med inntektssystemet er å bidra til at kommunene og fylkeskommunenes kan gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne gjennom å kompensere for slike ufrivillige kostnadsforskjeller.

Skatteinntektene utgjør om lag 40 % av kommunesektorens samlede inntekter og litt over halvparten av sektorens frie inntekter. Skatteinntektene har derfor stor betydning for inntektsnivået i hver enkelt kommune, de varierer til dels mye mellom kommunene, og gjør at kommunene har et ulikt utgangspunkt for å tilby et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. For å ivareta målet om at inntektssystemet skal utjevne kommunenes forutsetninger er det også en (delvis) utjevning av skatteinntektene mellom kommunene, gjennom inntektsutjevningen.

Frie inntekter som inntektssystemet omfordeler for å utjevne forskjeller mellom kommuner og fylkeskommuner, består av skatteinntekter og rammetilskudd.

De skatteinntektene som går inn i utjevningen er inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatt fra kraftforetak. Disse er omfordelt gjennom inntektsutjevningen.

Nytt inntektssystem ble innført fra 01.01.2025 og målet med endringen er å sikre en bedre omfordeling mellom kommunene. Økt utjevning av skatteinntektene fra 60-64%, slik at alle kommuner får minst 95% av gjennomsnittlig skatteinntekt. Utbytteinntekter og andre

finansinntekter inngår ikke lenger i det kommunale skattegrunnlaget. All skatt på disse inntektene vil fra 2025 tilfalle staten. Maksimalsatsen for kommunal formuesskatt vil reduseres med siktemål at de kommunale inntektene fra formuesskatten skal utgjøre ½ av tidligere formuesskatteinntekter. Fortsatt skal skatteinntektene utgjøre 40% av kommunenes samlede inntekter. Skattøren økes for å kompensere for bortfall av kapitalsskatt.

Så langt viser det seg at endringen har medført at Bodø kommune kommer bedre ut, det vil si får høyere skatteinntekter som følge av endringen. Prognosen fra KS er at Bodø vil få et nivå på skatteinntekter på i overkant av 97 % av landsgjennomsnittet. Høyere skatteinntekter medfører på den andre siden lavere inntektsutjevning.

Det samlede rammetilskuddet til kommunene består av innbyggertilskudd, utgiftsutjevning, distriktstilskudd Sør-Norge, Nord-Norgetilskudd og Namdalstilskudd, skjønnstilskudd, inndelingstilskudd, hovedstatstilskudd og veksttilskudd. Innbyggertilskuddet utgjør hoveddelen av rammetilskuddet, og fordeles i utgangspunktet med et likt beløp per innbygger. Siden kommuner varierer etter forhold som geografi, alderssammensetning og ulike levekår, omfordeles inntektene slik at alle skal få sine utgifter dekket. Kommunene får kompensasjon for ufrivillige kostnads- og etterspørselsforskjeller gjennom utgiftsutjevningen.

Stortinget vedtar nivået på frie inntekter hvert år. De siste 10 årene viser regnskapstall at den inntekten i gjennomsnitt har stått for 37,0 % av de samlede driftsinntektene, men andelen har blitt redusert fra 41,3 % i 2022 til 35,2 % i 2024 for Bodø kommune.

Finans

I dette kapitlet har kommunedirektøren sett på størrelsen på kommunens renter og avdrag, i et historisk perspektiv, samt vurdert konsekvensene av ulike størrelser på kommende låneopptak og hvordan dette vil slå ut på kommuneøkonomien.

Kommunens finansutgifter har steget kraftig de 3 siste årene, dette som en konsekvens av høyere rentesatser i landet. Styringsrenten var ved utgangen av 2021 på 0,50 %, mens den i utgangen av 2024 var på 4,50 %. Grafen under viser kommunes rente- og avdragsutgifter, korrigert for startlån og VA lån i årene 2015-2024. Tallene er hentet ut fra § 5-6 Økonomisk oversikt, regnskap.

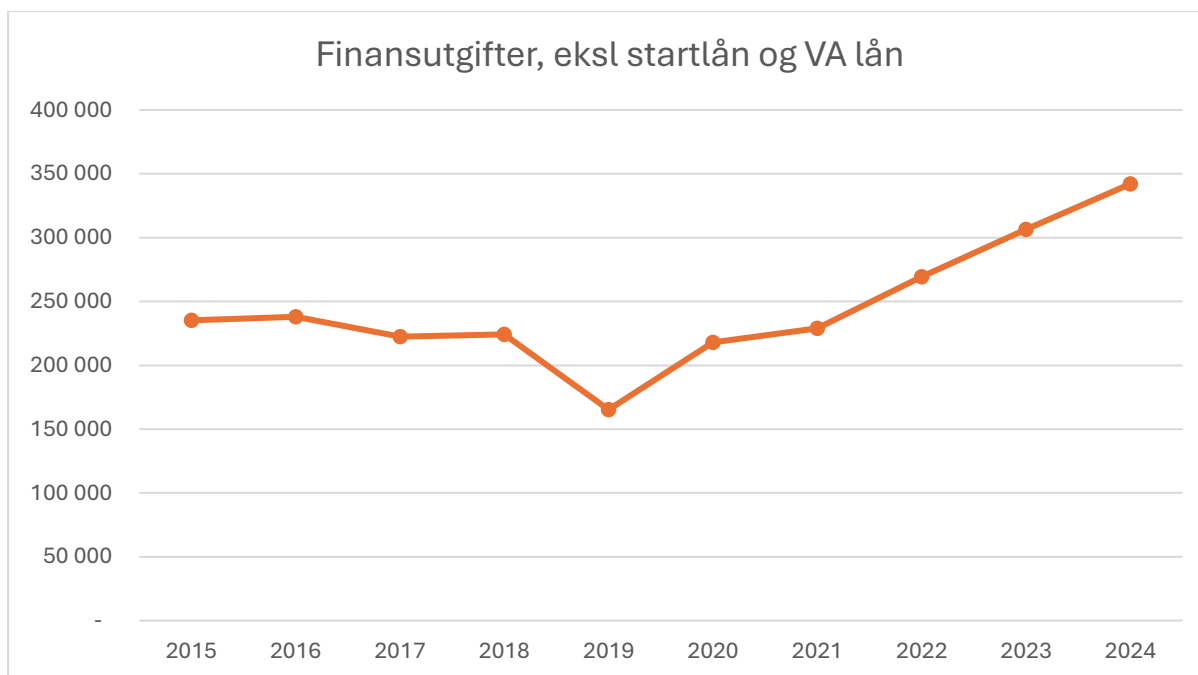

Fig z: Figuren over viser kommunens samlede rente- og avdragsutgifter de siste 10 årene, korrigert for startlån og VA-lån.

Rentesatser i Bodø kommunes budsjett og økonomiplan baseres alltid på siste oppdaterte budsjettrenter fra Kommunalbanken.

År	Bodø kommune økonomiplan	KBN budsjettrente
2025	4,88 %	4,48 %
2026	4,10 %	4,42 %
2027	3,70 %	4,44 %
2028	3,90 %	4,48 %
2029		4,52 %

Tabellen viser, i første kolonne renter som ligger til grunn i økonomiplan 2025-2028, vedtatt høsten 2024. Andre kolonne viser Kommunalbankens prognose på budsjettrente basert på tall fra juni 2025. For årene 2030-2035 er rentesats for 2029 lagt til grunn i analysen.

I det videre arbeidet har kommunen simulert finansutgiftene basert på 3 alternativer:

- a. Låneopptak øvrige lån på kr 200 mill. kr.
- b. Låneopptak øvrige lån på kr 400 mill. kr.
- c. Låneopptak øvrige lån på kr 500 mill. kr.

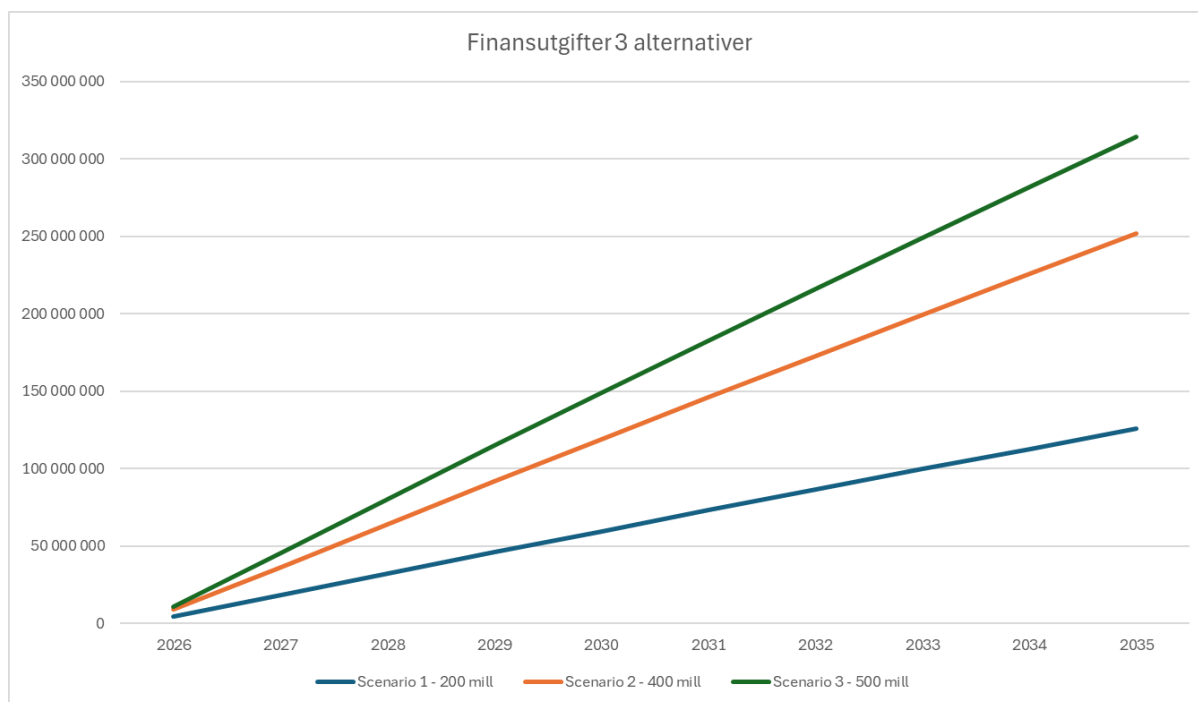

Fig z: Figuren over viser de akkumulerte finansutgiftene for de 3 scenarioene, kun de nye låneopptakene, eksisterende finansutgifter kommer i tillegg.

Figuren over viser at de 3 scenarioene vil påføre kommunen ytterligere finanskostnader i perioden. Det er et stort sprang fra rundt 125 mill. kr med scenario 1, til hele 315 mill. kr med scenario 3 i år 2035. Dette er finansutgifter som kommer i tillegg til eksisterende/dagens finansutgifter. Utgiftene skal finansieres med driftsinntekter, og vil dermed påvirke tjenestetilbudet.

Selv om dagens rentenivå er relativt høyt, er det viktig at kommunen er klar over at rentenivået også kan gå ytterligere oppover. Vi lever i en urolig verden, det er krig i Europa, nye tollbarrierer som påvirker verdensøkonomien og økende inflasjon, det vi tok for gitt i mange år er blitt revet bort på kort tid. Derfor har kommunedirektøren gjort en beregning av hvor store finansutgiftene på de ulike scenarioene blir ved en renteøkning på 2 %. Det gjøres oppmerksom på at beregningen gjelder nye låneopptak, og at endringer på eksisterende/dagens finansutgifter vil komme i tillegg.

I 2035 vil de ulike scenarioene gi en ekstra regning i intervallet 35-90 mill. kr, avhengig av hvilket låneopptak som ligger til grunn. Dette skal også betales av driftsinntektene til kommunen, og vil kunne begrense tjenestetilbudet.

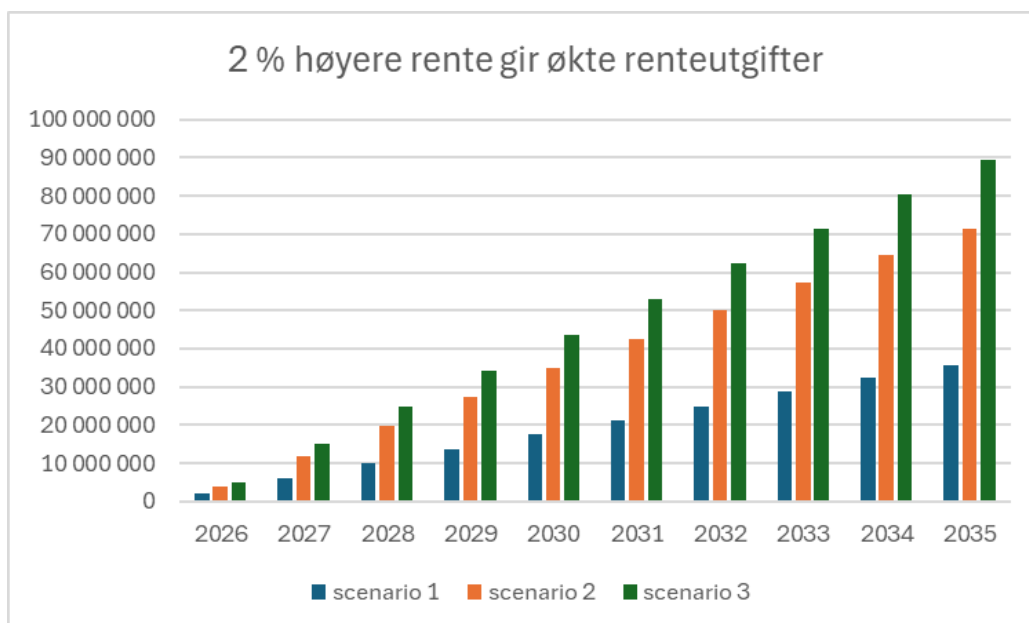

Fig z: Figuren over viser hvordan renteutgiftene akkumulerer seg år for år i de ulike scenarioene, og med en økte rentesats på 2 %. Merk at disse renteutgiftene kommer i tillegg til beregnede renteutgifter.

Konklusjon:

Det er viktig å være klar over at renter og avdrag skal betales med kommunens driftsinntekter. Det betyr at jo høyere utgifter til rente og avdrag, jo mindre midler til tjenesteytende oppgaver.

Kommunale avgifter vann og avløp

Utviklingen i kommunale selvkostgebyrer frem mot 2034 og 2050 forventes å være preget av økte kostnader, hovedsakelig som følge av strengere miljøkrav, oppgraderinger av eksisterende infrastruktur, befolkningsvekst, og klimaendringer.

Det er flere faktorer som driver gebyrutviklingen:

- Fornyelse av vann- og avløpsinfrastruktur. Bodø kommune har investert jevnt i fornyelse, men det gjenstår fremdeles mye.
- Inflasjon gir økte priser på energi, råvarer og arbeidskraft som påvirker kostnadene for nye prosjekter og vedlikehold.
- Det blir strengere krav fra EU og norske myndigheter. Det pågår revidering av EUs vann og avløpsdirektiv som gjennom skjerpede rensekraav til vann og avløp vil medføre store investeringer for kommunene, og dermed økte kostnader som igjen påvirker gebyrene.
- Økte nedbørsmengder og mer ekstremvær vil kreve bedre overvannshåndtering og separering av avløpsvann og overvann, noe som innebærer store investeringer.

På landsbasis er det ventet at vann- og avløpsgebyrer vil øke med 30-50 % fram mot 2034. Med utgangspunkt i et eksempel med årlig gebyrer på ca. 20 000 kroner vil dette i 2034 øke til 26-30 000 kroner per år, og videre fram mot 2050 ventes det en dobling fra dagens nivå.

Dette med bakgrunn i en rapport fra KS (Kommunesektorens organisasjon) som indikerer at gjennomsnittlige kostnader for VAR-tjenester (Vann-, avløp- og renovasjonsanlegg) de senere år har økt med rundt 3–5 % årlig, som følge av inflasjon, vedlikehold og skjerpede krav fra myndighetene. Hvor stor økningen blir avhenger både av lokale forhold, og graden av nye investeringer.

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisveksten fram mot 2034 forventes å følge moderate trender, avhengig av økonomisk utvikling og politiske prioriteringer. Ifølge prognoser fra Statistisk sentralbyrå (SSB) vil lønnsveksten på kort sikt være rundt 4-5 % årlig, før den stabiliserer seg. Inflasjonen forventes også å avta fra de høye nivåene i 2023–2024 til mer normale nivåer rundt 2 % årlig fra midten av tiåret. Dette ventes å ha positiv effekt på rentenivået.

Langsiktige prognoser indikerer at norsk lønnsdannelse vil fortsette å balansere konkurranseevne og rimelig lønnsutvikling. Behov for omstilling og skiftende økonomiske betingelser kan imidlertid skape press på lønns- og prisnivåer, særlig i sektorer påvirket av økte krav til bærekraft og teknologiomstilling. Videre vil demografiske utfordringer kunne skape press på lønnsnivået.

I tillegg til de siste års lønnsvekst har bruken av vikarer økt i kommunal sektor. Det antas at dette er en konsekvens av både arbeidstakers ønske om større fleksibilitet, men først og fremst utfordringer knyttet til rekruttering av fast arbeidskraft. For kommunene gir dette økte kostnader, da timepriser til vikarbyråer ofte er betydelig høyere sammenlignet med lønnen til faste ansatte. For å redusere avhengigheten av dyre vikarordninger må kommuner vurdere tiltak som bedre arbeidsvilkår, kompetanseutvikling, og styrke rekrutteringen av fast arbeidskraft. Samtidig kan fleksible arbeidsordninger for faste ansatte bidra til å imøtekomme arbeidstakernes ønske om mer fleksibilitet.

Kommunenenes økonomi må tilpasses denne utviklingen, da både inntekter og utgifter vil påvirkes av den generelle økonomiske situasjonen og lønnsveksten i offentlig sektor.

Pensjon

Pensjonskostnadene utgjør en vesentlig del av kommunens personalutgifter. Pensjonsrettighetene er regulert gjennom lovverk og tariffavtaler, og kommunen selv har liten påvirkningskraft knyttet til disse utgiftene. Det er flere faktorer som har betydning for hvordan pensjonskostnaden vil utvikle seg fremover.

De siste årene har det kommet endringer i pensjonsordningene. Den samlede effekten av regelendringer avhenger av hvordan de ulike faktorene balanseres, og på hvilken måte de implementeres i forhold til eksisterende pensjonsforpliktelser. Endringene har både umiddelbare og langsiktige konsekvenser for kommunenes pensjonsutgifter. Det oppdaterte anslaget viser at kommunesektorens samlede pensjonskostnader i 2025 øker med om lag 3,7 mrd. kr utover anslått lønns- og prisvekst. Ny offentlig AFP skal inkluderes i regnskapsført pensjonskostnad for 2025. Økte pensjonskostnader for kommunene skal kompenseres med en tilsvarende økning i kommunenes rammetilskudd. Det er ikke kjent hvilken fordelingsnøkkel

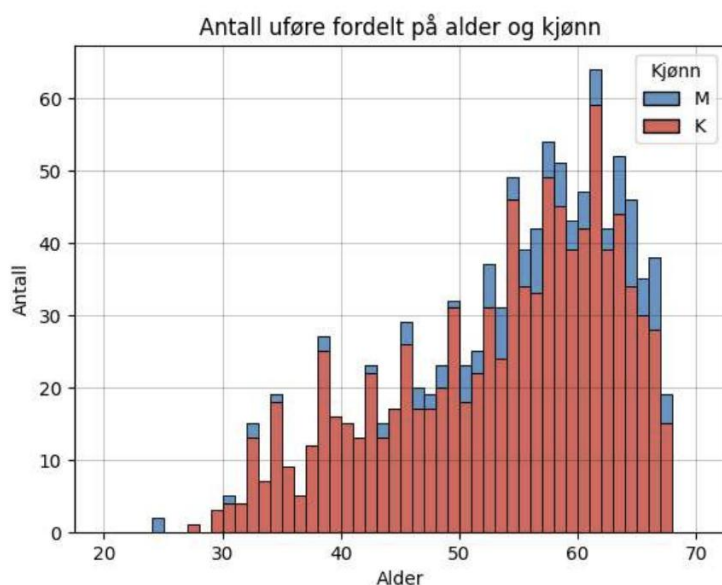
som skal brukes.

Reguleringspremien, som er en årlig kostnad som skal sørge for at pensjonsforpliktelsen knyttet til tidligere års avsetning er tilstrekkelig dekket, vil justeres i henhold til lønns- og prisstigning. Denne delen av pensjonskostnaden vil følgelig svinge i takt med lønns- og prisvekst.

Pensjonsforpliktelsene er også avhengig av rentenivået og avkastningen på pensjonsmidlene. Lave renter kan føre til høyere pensjonskostnader, fordi diskonteringsrenten (som benyttes for å beregne fremtidige pensjonsforpliktelser) vil være lavere. Dersom avkastningen på investeringer av pensjonsmidler blir lavere enn forventet kan det medføre økte pensjonskostnader.

Sannsynligvis vil den demografiske utviklingen med økt antall pensjonister og økt forventet levealder kunne føre til høyere pensjonskostnader. Endringer i uføretrygd og kriteriene for å motta uførepensjon kan påvirke pensjonskostnadene. Hvis flere blir uføre, vil kostnadene for pensjonsutbetalingene øke.

Statistikk om uførepensjonister per 31.12.2024

	Alder		Pensjonsgrad		Antall		Ytelse	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Varig ufør	57,3	59,2	82,8	86,2	312	49	44 745	44 161
Midlertidig ufør	49,1	55,6	86,3	91,9	215	32	14 858	21 183
Uføregrad < 50%	53,3	52,1	33,7	37,4	154	15	31 598	25 631
TOTAL	53,7	56,9	74,7	83,4	681	96	32 271	33 607

Oversikten viser uførepensjonister pr. 31.12.2024 i Bodø pensjonskasse, varig ufør, midlertidig ufør og uføregrad < 50 %. Tallen omfatter alle medlemmer i pensjonskassen, ikke bare Bodø kommune. Bodø kommune er imidlertid den desidert største arbeidsgiver i pensjonskassen. Statistikken er urovekkende, ikke minst med tanke på mange yngre arbeidstakere som er helt

eller delvis ute av arbeidslivet. Bodø kommune har behov for alle arbeidstakere for å kunne fortsatt gi gode tjenester til innbyggerne.

Investeringer

De siste ti årene har Bodø kommune foretatt betydelige investeringer i skole-, kultur-, idrett- og administrasjonsbygg og nødvendig infrastruktur. Investeringene har i hovedsak vært lånefinansiert. Dette har medført at driften i kommunen er svært sensitiv for endringer i rentenivået.

For områdene barnehage og skole er det de siste årene gjort store investeringer for å sikre gode arbeidsforhold for barn, elever og ansatte. Det har også vært en betydelig satsing på området i samme periode. I årene som kommer vil det være behov for betydelig færre elevplasser i skolen.

Som tidligere kommentert er utfordringene på lengre sikt å håndtere de store endringene i demografien. Antall eldre vil øke kraftig de neste årene, mens prognosene viser at antall barn dessverre vil synke. Kommunen må i enda større grad framover omdisponere sine ressurser i henhold til dette, også når det gjelder investeringer.

Sist gang Bodø kommune bygde sykehjem var i 2014, da Sølvsuper ble åpnet. Siden da har kommunen prioritert andre investeringer. Det må prioriteres annerledes og det må finnes rom til helt nødvendige investering i helsebygg. Det er også økende behov for boligløsninger for gruppene eldre, rus/psykiatri og unge funksjonshemmede.

Ved rullering av investeringsplanen må følgende prinsipper legges til grunn:

- Prosjekter som er kritisk for driften
- Prosjekter som gir gevinst
- Prosjekter som bidrar til å omstille tjenesteproduksjonen

For å sikre nødvendig omstilling og for å kunne møte økte oppgaver i helse og omsorg vil det være nødvendig også å prioritere investeringer til IKT-infrastruktur og videreutvikling av e-helse og velferdsteknologi. Bodø kommune er i front på dette området, men har fortsatt store uløste oppgaver.

Utbytte

Bodø kommunes eierskapsmelding tydeliggjør hva en aktiv og god eierskapspolitikk innebærer for politikere og administrasjon, samt synliggjør de overordnede prinsipper for kommunens forvaltning av eierposisjoner.

Bodø kommune vil som eier, gi uttrykk for forventninger til selskapets utbytte, der det er aktuelt. Utbytteforventninger skal reflektere hva Bodø kommune som eier mener er riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd i forhold til størrelsen på selskapets egenkapital.

Likviditet

En fortsatt god likviditet avhenger av positivt netto driftsresultat i årene som kommer. Så lenge kommunen enda har midler på fond og ubrukte lånemidler vil kommunen takle likviditeten i en periode. Disse midlene er imidlertid avsatt til andre formål og når slike likviditetsreserver er oppbrukt blir likviditetsutfordringene mer presserende.

Positive driftsresultat avhenger av en rekke faktorer knyttet til inntekter og kostnader, og gjennomføring av kommunens omstillingsprosjekt. Fortsatt negative årsresultat vil i verste fall medføre behov for kassakreditt for å kunne betale løpende driftskostnader. Kommunen kan bli nødt til å ta opp lån til investeringer tidligere i året, noe som vil medføre økte rentekostnader. Det er viktig med tilstrekkelig ressurser for å sikre tett oppfølging av likviditeten i årene fremover.

6. Oppsummering

Bodø kommune står foran betydelige muligheter og utfordringer i tiden som kommer. Ved å videreutvikle bærekraftige byområder, styrke samhandling på tvers av sektorer og prioritere klima, sikkerhet og beredskap, legger kommunen et solid grunnlag for en trygg og grønn fremtid. Gjennom målrettet styring, tydelig politisk forankring og bredt samarbeid med næringsliv og samfunnsaktører, skal Bodø realisere ambisjonene i kommuneplanen og møte morgendagens krav på en robust og inkluderende måte.

Samtidig står kommunen foran betydelige utfordringer både på kort og lang sikt. På kort sikt må de økonomiske utfordringene løses slik at kommunes økonomi bringes i balanse. Dette arbeidet vil pågå i hele økonomiplanperioden 2025-2028 og vil kreve betydelige strukturelle og organisatoriske endringer av kommunes tjenesteleveranser. De økonomiske kravene til omstilling er så store at **politikere og innbyggere** må senke sine forventninger til hva kommunen kan levere av tjenester. Kommunen må i større grad akseptere gode nok tjenester fremfor best mulig tjenester. Det viktigste verktøyet i dette arbeidet er plan for bærekraftig omstilling som er vedtatt av bystyret.

På litt lengre sikt er de største utfordringene knyttet til de store demografiske endringer og tilpasninger til klimaendringer og lavutslippssamfunnet. Dette er utfordringer som alle kommuner i Norge står foran og som vil kreve betydelige endringer i forhold til hvordan kommunen skal levere et godt og forsvarlig tjenestetilbud i fremtiden. KS har etablert et partnerskap for radikal innovasjon. Dette er et viktig strategisk arbeid som Bodø kommune må ta del i, sette av ressurser til, og utfordre oss selv på å finne nye bærekraftige løsninger for de neste tiårene.